

ELŐFIZETÉS

HFLYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-basdos peüt sor egyszer 20 fl.
 minden következőnél 15 fillér.

Nyiltér peüt sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.

KLADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, március 11.

Mai számunk főbb közleményei:

- A szerb kereskedelmi szerződés visszavonása.
- Országos mozgalom a veszthely megváltására.
- Csend a politikában.
- Szerbia a hafalmakra bizta a döntést.
- Interpelláció a „Szanin” miatt.
- Pesti tréfák.
- A szerelem iskolája.
- Követválasztás — 40 év előtt.
- A szenes legény csókja.
- Magyar cigányok sorsa Párisban.
- Szerbia fegyverkezése.
- A pornográfiától — az adómentességig.

Az erkölcs mögött.

Arad, március 10

A véletlen révén egyazon dologgal bibelődhetett ma Aradváros parlamentje és a budapesti országközgyűlés. A közös tárgy a pornografia volt. Arad város a tanács javaslatára elfogadta Pozsonyvármegye becsületes fölterjesztését, hogy az erkölcstelen irodalom az országból tiltassék és toloncoltassék ki. A tisztelt Házban pedig a Szanin elkobzása ügyében interpelláltak az igazságügyminisztért, aki erre válaszolt.

Azt is mondhatnók: Aradnak, meg az országnak is egyéb baja van, mint-hogy a pornografiát gyomlálja. Itt, a városon egy kátyuba rekedt kölesön vár segitést; az országot a háboru réme fenyegeti, a bankkérdés szorongatja. Aki ilyenkor az illetlen könyvekkel törődik, ahhoz a gentlemanhoz hasonlít, aki az égő házban a cipőjét fényesíti. Nem érnék erre rá máskor?

De a pornografia ellen való hare-

nak van sajátos kísérő jelensége, amelyet még az ilyen kritikus időkben is érdemes megfigyelni. S talán ép ez az oka, hogy ilyen időkben is olyan különös gondot fordítanak az irodalom erkölcsére és olyan elmaradhatlanul sürgősnek tartották a kobozást.

Senkise védi, se pedig nem oltalmazza a disznóságok irodalmát, az érzékekre, a zöld bujaságra és a kiskorúak izgalmaira pályázó írásműveket. Ezeket üldözni és irtani kell, — s talán nem új dolgot irunk akkor, a mikor megjegyezzük, hogy ép az ilyen, tervszerűen pornografikus munkák nem szőlították tevékenységre sem a pornografiák ellenőret, az Alkotmányt, se pedig a végrehajtó személyeket, a vizsgálóbírákat. Való, hogy ezekben nagyon szapora az antikváriumokkal elegy könyvkiadóvállalat; de ép ezekkel, Nagy Irma urhölgy vallomásaival, a Bűnös szerelem és Forró éjszakák megfigyeléseivel adósak azok, akik a Szaninra rávetették magukat: s nem is ezekre gondoltak azok, akik a törvényhatóságokat a pornografia ellen mozgósítandónak találták.

Nézzük tisztán, szóljunk nyiltan. A pornografia ellen való szent háborut a klerikalizmus indította meg, az esörteti a kardot és lóbálja a zászlót. A hadjárat célja azonban nem a pornografia megsemmisítése, hanem egyéb; egyebek.

Úrügy a pornografia, hogy azzal megcsinálhassák és rendszerre tegyék a cenzurát. Ennek kísérlete nyilatkozott meg abban, amikor a kiskorú

egyetemi klerikalizmusok a szinpadról akartak leparancsolni egy nekik nem tetsző darabot. Ma a pornografia miatt koboztak el egy könyvet; holnap a valláserkölc megbántásának jogcime alatt fogják megtenni, s végül — az ő tervük szerint — nem fog Magyarországon más könyv megjelenni, mint a mely a néppártnak tetszik. Hiszen minden könyvre rá lehet huzni valamely törvényparagrafust; a fő az, hogy a cenzura megkezdessék, s hogy az e fölött való rendelkezést, amint ez most is történt, — a klerikalizmus sajtója tartsa fenn magának. Amely könyvet az megbélyegez, indexre tesz, akár pornografia címén, akár más miatt: az koboztassék el.

A második cél még ravaszabb. A klerikalizmus szerte az országban most kezdi el újra szólni a népszerűséghez vezető, rég elszakadt fonalat. Formákat keres ehhez, eszközöket válogat és próbál, egy ilyen jónak kinálkozó eszköz: a pornografia ellen való hare. Lássá meg az ország, a nép, a hölgyek, az ifjuság, hogy Magyarországon egy párt van, amely az erkölcsökkel törődik, amely a rossz könyvekből és fertőzött írásművekből kiburjánzó fajtalanság ellen meg akarja óvni a lelkeket. Es ez a párt: a néppárt. Így használ a Szanin a klerikalizmusnak.

Pedig talán bizonyítani is fölösleges, hogy a pornografia kárai ellen nem nyújt védelmet sem az elkobzás, sem az olyan miniszteri rendelet, a minőt a jámbor pozsonyi fölirat sze-

„Bál után.”

Tolsztoj új novellája.

Gyönyörű novella-tárgyat közöl a „Petersburger Zeitung.” A nagy orosz mester, Tolsztoj Leo gróf „Bál után” című novellájáról van szó, amely — mint a „Chadsi Abrek” is — Tolsztoj legutolsó művei közé tartozik. Koni A. F., aki a szenzációs irodalmi eseményt közli, azon kevés kiváltságosak közé tartozik, aki a mesterhez való bizalmas viszonyánál fogva betekinthezt a rendkívül érdekes kéziratba. Tolsztoj eme legújabb novelláját csak bálála után engedti közzétételni, így hát egyelőre csak Koni ismertetéséből szerezhetünk tudomást a „Bál után”-ról.

A novella alapgondolata: a szerelem újraszületése. Hőse egy pelyhes állu orosz diák, aki egyik kormányzósági székhelyen tartózkodik, ahol valamelyik este unalomölésből bálba megy. Első pillantásra lefoglalja szívet Surotska, a helyőrség egyik tisztjének egyetlen leánya. Bemutatkozik a leánynak és az első szerelem ifjui fellángolásában leküzdhetetlen vágyat érez, hogy megmondja a leánynak: hogy kimondhatatlanul szereti, hogy „föllelte benne az ideált, kinek képe évek óta él lelkében.” E pillanatban felhangzik a bálrendező szava:

— „Mazurkára!”

Surotska oreüt szemérmes pirulás borítja. Táncba menne. Es illem ide, illem oda: a szerelmes diákot táncba kéri. De — oh rémület! — a diák nem tudja a mazurt. Hogy „hibáját helyrehozza”, ajánlkozik, hogy táncost szerez maga helyett. De Surotska int az egyik tisztnek s felkéri egy tourra. A tiszt lecsatolja kardját és szolgálatkészen táncba viszi.

Mesteri közvetlenséggel írja le most Tolsztoj, amint a tiszt Surotskával táncol. — A mazurnak vége. Irigységtől égve utat tör magának a diák a vendégek sorfalán keresztül, hogy szemtől-szembe lássa a szerencsés tisztet, aki Surotskával táncolhatott. Mennyiért nem adná az ifjui szerelmében teljesen fejét vesztett diák, ha úgy tudna táncolni, mint az a tiszt! Fürkészni kezdi a tiszt vonásait s esodálatos hasonlatosságot fedez föl szerencsés vetélytársa és a leány között! . . . Mi ez? Halucináció?

A tüzes melódiának utolsó akkordja is elhangzik. Es sugárzó arccal siet Surotska táncosával együtt a diákhoz, akit boldoggá tesz a tudat, hogy a leány egyenesen feléje tart. . . Bemutatja a diáknak táncosát: tulajdon édes apját!

A szerelmet, melyet a leány iránt érez, e pillanattól rokonszeny alakjában átviszi az

apára is, aki maga is rokonszenvezik az ifjival. Vége a bálnak. Ejjeli három óra. Surotska atyjának még dolga van a kaszárnyában s ezért megkéri a fiut, hogy kísérje haza leányát. Legforróbb vágya teljesül a diáknak. — A pillanat tulboldogsága elveszi a két fiatal szavát. Némán haladnak egymás mellett. Hirtelen leküzd zavarát a leány s gyermekes naivsággal, fülig pirulva megvallja a fiúnak, hogy szereti. Buosuzkodnak: a diák csókot lehel a kis leány kaesóira. E pillanatban Surotska hirtelen a fiu felé hajlik, s homlokou csókolja. A diák tulboldog. Haza megy, de nincs otthon maradása. Mindenről megfeledkezik: a diákmozgalmakról, melyek a székvárosban tartották, anyagi gondjairól, minden egyébről. Csak Surotskára gondol. Fivérének jelenléte, aki szigorlatára készül s szorgalmasan magolja Caesar „Bellum gallicum”-ját, izgatja őt. Osszekap vele, aki „efféle ostobasággal foglalkozik” s faképnél hagyja. Hova menjen? Valami odahuzza az ablakok alá, melyek mögött a bájos leányka pihen. Rajongása egészen elragadja.

Nem sokáig bírja ki egy helyben. Almodozva a külvárosba téved. Itt, az erdő szélén, megszólítja egy munkás.

— Nem nézné meg, hogy ugratják a tatárt? — kérdi tőle.

retne. Az elkobzás nem árt többet egy erkölcstelen könyvnek, mint a meny-nyi kára egy külföldi újságnak van abból, ha egy példányát a kávéházban, nyilvánosan elégetik. A fajtalanság kultusza ellen csak az igazi műveltség, az igazi értelmesség terjedése véd; az, ha az olvasni tudókat felvilágosítják arról, hogy a természetes dolgokban ne kutasssa a bujaságot, ne keresse és ne lássa a pikantiát, s azt a könyvet, a mely ilyen hatásokra építene, dobja el, ha a kezébe kerül. Talán hosszú időbe kerül, amíg az iskolázás és a társadalmi nevelés Magyarország közönségét ennyire nagykorúvá teszik; de addig eredmény nélkül hadakozik a pornográfia ellen a néppárt, a vizsgálóbíró, s hiába nehézményezik azt a törvényhatóságok.

A mai közgyűlés ezzel nem foglalkozott, bizonyára abban a méltánylandó föltevésben, hogy az Ovár-tér dolga fontosabb reánk ennél. De azért mégis kár volt, hogy valaki csak ennyivel nem ellenezte meg a pozsonyi, — s talán szintén klerikális ösztökélésre megindult — köriratot. Igen, ellenezzük és gyilkolni valónak tartjuk a pornografiát, de annak érve alatt nem adunk se eszközt a cenzura föltámasztására, se pedig tőkét a klerikalizmus társadalmi szervezkedéséhez. S az kisebb katasztrófa, ha a Szaniu csakugyan „megmételezett” néhány éretlen fejet, mint az, ha Magyarországon békóba jut az irodalom, a tollnak szabadsága.

A szerb kereskedelmi szerződés visszavonása.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, március 10.

A mai ülésen nagy érdeklenség mellett folytatták a jövedelemadóról szóló javaslat tárgyalását. Nagyobb élénkséget csak a szerb kereskedelmi szerződés visszavonása idézett elő. Ezt kedvező előjelnek tekintik a békére.

A diák megérti, mit jelentenek e szavak: egy katonát vesszőfutásra kényszerítenek... Egész valójában felháborodva a kínzás színhe-lyére siet. Látja a szegény pária kisebesedett, mezítelen testét, amint vesszőt futtatnak vele katonák sorfalai között. Egy tiszt kiragadja a vesszőt az egyik katona kezéből:

— Majd megmutatom én nektek, hogyan kell vesszőzni!

És odasújt. Űtése nyomán vér serked. A diák szembe néz a kegyetlen tiszttel: Surotska atyját ismeri fel benne. Hirtelen felháborodásában sértő szavakkal illeti...

A novella utolsó fejezete a diák rettenetes lelki harcát festi. Négy napig borbá, mulatásba öli keserűségét. Otónapra hazakerül. A tiszt leányának kepe, — akit atyja miatt már szinte elfelejtett, — újra lelki szeméi elé tűnik. Irtózatossá lelki küzdelem után a szerelem legyőz minden egyéb érzést. Surotskához siet, lábaihoz borul és megvallja neki, hogy jobban szereti, mint valaha...

Ez a „szerelem ugraszületése”, melyet az ősz költő legutolsó művében megrajzolt. Hogyan rajzolta meg: majd csak akkor olvashatjuk, ha a mester szeméit örök álomra hunyja...

Az ülésről részletes tudósításunk a következő:

Iusth Gyula elnök tíz óra után nyitja meg az ülést.

Wekerle Sándor miniszterelnök a Ház élénk figyelmével emelkedik szólásra. Minden indokolás nélkül tudomására hozza a Háznak, hogy az 1908. év március 10-én benyújtott szerb kereskedelmi szerződés megkötéséről szóló törvényjavaslatot visszavonja. (Mozgás.)

Polónyi Géza: Április elsején kiűt a vámháború.

Kiáltások a közepén: Nem kell rosszabb szerződés!

A Ház a miniszterelnök bejelentését tudomásul veszi és erről a pénzügyi és közgazdasági bizottságot, ahol a javaslatokat tárgyalták is értesítik.

Lukács László nemzetiségi képviselő jelenti be ezután mentelmi jogának megsértését. A krassószörényi Nagytikvány községben durva sértés érte mentelmi jogát, miért is kéri ügyét a mentelmi bizottság elé utasítani, ahol majd részletesen is el fogja mondani az esetet.

Elnök a bejelentést a mentelmi bizottsághoz utasítja.

Ezután rátérnek az interpellációs könyv felolvasására, amelybe a mai napra Farkasházy Zsigmond, Bozóky Árpád, Beniczky Odón és Babics Gyalszky-Ljuba jegyzettek be interpellációt.

Az interpellációkra fél 2 órakor térnek rá. Következik

a jövedelmi adóról

szóló javaslat részletes tárgyalása. Első szónok Vázsonyi Vilmos, aki a 22-ik szakaszhoz módosítást ajánl.

Mezőfi Vilmos örömmel üdvözlö a szakaszt, amely háromszoros adóval sújtja azokat a földbirtokosokat és háztulajdonosokat, akik az év nagyobb részét külföldön töltik. A javaslat azonban kibúvót hagy azoknak, akik tanulmány, vagy betegség omen vannak távol. Olyan módosítást ajánl, hogy aki legalább négy hónapot nem tölt az országban, háromszoros adót fizessen.

Pető Sándor: Módosítást ajánl, hogy a háztulajdonosokra ne vonatkozhassék ez az adóbüntetés, mert az ismét házbéremelést von maga után.

Polónyi Géza: Ne csak a föld és házbirtokosokra vonatkozzék a háromszoros adóztatás, hanem minden adózóra, aki külföldön él.

Andrássy Sándor gróf: Pető indítványához hozzájárul. Ezenkívül megnyugtatót kér a minisztertől, hogy azok a földbirtokosok, kiknek több helyen van birtokuk, ne legyenek kitéve zaklatásnak, ha egy helyen nem tartózkodnak négy hónapig, vagy az adókövetésnél nincsenek jelen.

Thaly László rövid felszólalása után Bozóky Árpád kéri, hogy állandó lakhely és négy hónapi itt tartózkodás legyen szükséges a külföldi honosoknak.

Wekerle miniszterelnök válaszol a vita során elhangzott ellenvetésekre. Az ajánlott módosítások közül hajlandó Polónyiét elfogadni. Bozókynek kijelenti, hogy kívánsága benne van a javaslatban. Thaly Lászlónak kijelenti, hogy olyan distinkciót, amelyet ő kíván, nem lehet tenni. Tisztára lehetetlen, hogy a birtokosokat aszerint adóztassák, hogy jövedelmüket itt költik-e el, avagy külföldön. A javaslat arról is gondoskodik, hogy a külföldi állampolgárok birtoklásukban ne zaklattassanak. A 300 koronát nem túlhaladó házbéradó után nem vetünk ki jövedelmi adót, amivel a kisebb birtokú külföldieket kívántuk kímélni.

A Ház a javaslatot, Polónyi és Thaly László stílusos módosításával fogadja el.

A 24-ik szakasznál Polónyi Géza azt kívánja, hogy a tartósan munkaképtelen, beteg egyének a jövedelmi adó alól mentesíttessenek.

Wekerle miniszterelnök: A 25-ik szakaszban igen liberálisan intézkedett arról, hogy a betegség által munkaképtelenek ne csak adócsökkentésben, hanem adóelengedésben is részesülhessenek. A maga részéről stílusos módosítást ad be.

A Ház a szakaszt a miniszterelnök módosításával fogadja el.

A 25-ik szakasznál Vázsonyi Vilmos szólal fel. A betegség foly-

tán munkára képtelenek ugyan felmentetnek az adózás alól, azonban a szakasz annyira szűkíti ezt a kedvezést, hogy egészen hipotétikusává válik, vajjon az igazán rántaltak fog-nak-e ezen kedvezésben részesedni. E cél eléré-sére módosítást ad be.

† Mezőfi Vilmos hasonló célu módosítást nyújt be.

† Eber Antal: Helyteleníti, hogy a szakasz csak a 16 évnél fiatalabb családtagok jövedelmét mentesíti a jövedelmi adó alól, holott a szociális érdekek azt kívánják, hogy a 16 év-nél idősebbek jövedelméből ne részesedjék az állam, hiszen ilyen jövedelem csak a szegényebb osztályoknál fordul elő. Még a törvény-telen gyermekekről intézkedő rendelkezésekkel foglalkozik és e téren is ajánl módosítást, azzal a megjegyzéssel, hogy nálunk e rendelkezések liberálisabbak, mint külföldön.

Elnök az ülést 10 perere felfüggeszti.

Szünet után

Thaly László csatlakozik Eber Antal módosításához, mert a saját intencióját látja abban kifejezve.

Szabó István: A szakasz nem intézkedik arról, hogy az olyan családok, ahol munkaképtelen öregek vannak, adócsökkentést kapjanak. A szakasz csak 3 ilyen egyén létében ad kedvezményt.

Wekerle miniszterelnök: Hozzájárul Eber Antal módosításához. Szabó István kívánságának, amennyiben lehet, helyt ad. Kéri a szakaszhoz ily értelemben való elfogadását.

A Ház a szakaszt ilyen értelemben fogadja el.

A Ház ezután lényegtelen módosításokkal elfogadja a javaslatot egészen a 41-ik szakaszig. Ezután áttérnek az interpellációkra. Farkasházy Zsigmond interpellációját a Szanin-ügyben lapunk más helyén közöljük.

Országos mozgalom a vesztőhely megváltására.

Barabás Béla indítványa. — A nagyvárad-i ifjuság gyűjtése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 10.

A hosszú és száraz közigazgatási kérdésekből összerótt közgyűlési tárgysorozatnak egyetlen olyan pontja volt, amely érdekességet és hangulatot kölcsönzött az unalmasnak ígérkezett törvényhatósági ülésnek.

Barabás Béla, lapunkban teljes terjedelmében ismertetett indítványt nyújtott be a törvényhatósághoz, hogy ez szólítsa fel Magyarország összes városait, községeit a vesztőhely megváltására megindított mozgalom támogatására.

A tanács pártolólág terjesztette be a hazafias lelkesedés diktálta indítványt s a közgyűlés egyhangú felkiáltással akarta már-már elfogadni, mikor felállott Barabás Béla és éles figyelemmel hallgatott beszéd kíséretében tett még néhány jelentőséges kijelentést. Jelentette, hogy a kormány a vesztőhely megváltására állami hozzájárulást biztosított és a törvényhatóság színe előtt válaszolt néhány fővárosi lapban felvetett arra a kérdésre, hogy mi a sorsa a nagyvárad-i ifjuság által rendezett gyűjtés alkalmából befolyt összegnek.

Barabás azzal kezdte beszédét, hogy ehhez az indítványhoz szólni felesleges, mert azt hiszi, hogy ez a közvélemény hü kifejezése, kötelessége azonban néhány megszívlelendő megjegyzést tenni, amelyre felhívja ugy a tanács, mint a törvényhatóság figyelmét. Kité-nően ismeri a város áldozatkészségét és épen azért nem is foglalta indítványába, hogy Arad is járuljon hozzá a megváltásra szükséges összeghez; ezt egy későbbi időre halasztja, amikor majd a közgyűlés a gyűjtésről már tiszta képet nyert.

— Ugyanilyen biztatást kaptam — ugymond — Magyarország alkotmányos miniszterelnökétől, aki kijelentette, hogy legyünk türelemmel, várjuk be a gyűjtés eredményét, miután a kormány az eredményhez képest akar az állampénztárból megfelelő összeget kiutalni. Ezt azért tartja helyesnek a miniszterelnök, mert ha a kormány a gyűjtés elé váгна, akkor elvész a gyűjtés erkölcsi alapja. Mi pedig azt akarjuk, hogy a megszentelt föld megváltásához a nemzet apraja-nagyja járuljon hozzá a maga fillérjeivel. Az állam feladata csupán az lesz, hogy a hiányzó összeget pótolja.

Ezután a tanáshoz fordult kérelmével Barabás. Ugy vélem, — szólott — hogy a gyűjtésnél az erkölcsi presszióknak semmiféle nemét alkalmazni nem szabad. Azért úgy volna jó és helyes, ha a tanács, mielőtt a felhívásokat országszerte szétküldi, előbb intézzen bizalmas átiratot az összes alispánokhoz és kérje meg azokat, hogy küldjék be azon községek listáját, amelyek készsággal járulnak hozzá a vesz-tőhely megváltásához. Eléje kell vágni annak, hogy esetleg nemzetiségi vidékek akár vita tárgyává tegyék a kérelmet, vagy azt akár el is utasítsák.

De ez a kérdés még a város praktikus érdekeinek szempontjából is megoldandó. Magyarországnak nincs egyetlen helye sem, amely alkalmasabb volna a nemzeti bucsujárása, mint Arad. Nincs hely, ahová szentebb érzelmekkel léphetne a magyar hazafi. Eppen ezért, ha azt akarjuk elérni, hogy Arad bucsujáró hely legyen, úgy minden irányban nagyszabásu alkottással kell a nemzet elé lépniünk.

Végül a *Budapesti Hirlap* és *Egyetértés* közleményeire válaszolt Barabás. E két újságban olyan hír látott napvilágot, mely nem felel meg az igazságnak s amely bizonyára téves információk alapján került nyilvánosságra.

Azt irták ugyanis nagyváradi tudósítás alapján, hogy a nagyváradi jogakadémia még 1888-ban 1238 koronát adott a vesz-tőhely megváltására és most kitűnt, hogy a pénz hiányzik. Meg fogják kérdezni Barabás Bélát, mi történt ezzel a pénzzel?

— E hírrel szemben — ugymond Barabás — konstatálnom kell, hogy a pénz nem vészett el, hanem Arad város tanácsa őrizi a város pénztárában. A nagyváradi ifjuság 1888-ban egy nagyszabásu felolvasási estélyt rendezett, amelyre engem is meghívtak és én ott vettem fel a vesz-tőhely megváltásának eszméjét. Ott gyűjtés is volt, amely nem 1238 koronát, hanem 1300 forintot eredményezett. Ezt az összeget Lukácsy Miklóshoz, az agghonvédek egyesületének elnökéhez küldték, aki viszont átszolgáltatta a pénzt a városhoz. Azóta az összeg különböző kisebb alapok csatolásával: a vértanu szobor-alap maradványával és több ehhez hasonló ajándékok által 17,000 koronára szaporodott fel. Az erre vonatkozó iratok most a belügy-minisztériumban vannak. Ezt igazolásul el kellett mondanom.

Élénk helyeslés kísérte a felszólalást, melyek végeztével Károlyi Gyula gróf főispán megköszönte Barabás tájékoztató értesítéseit. A mikor ez a hazafias mozgalom rövid időn belül befejezéséhez jut, a törvényhatósági bizottság megfelelő módon ki fogja fejezni — ugymond — Barabás Bélának köszönetét.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az angol klub ma, március 11-én, csütörtökön d. u. 6 órakor tartja meetingjét mint rendszeren a Fehér Kereszt szálloda Deák Ferenc-utcai helyiségében.

Csend a politikában.

Hírek a folyosóról.

— Fővárosi tudósítástól. —

Arad, március 10.

A jövedelmi adó tárgyalása ma gyors tempóban folyik a parlament tanácskozó termében. A vita a 22. szakasznál volt nagyobb, melyben arról volt szó, hogy azok a magyar föld- és házbirtokosok, kik külföldön költik el pénzüket, háromszoros adóval sújtassanak. Ezt az intézkedést minden párt helyeselte, még Andrássy Sándor gróf is, aki pedig az év nagy részét külföldön szokta eltölteni. Mezőfi Vilmos csak azt kifogásolta, hogy kibuvót hagytak a szakaszban olyképen, hogy aki betegség, vagy tanulmány céljából tartózkodik külföldön és ezt igazolja, arra nem szól ez a szakasz rendelkezése.

(A folyosó.)

A folyosó ma nagyon esendes. Alig esik egy-két szó a bankról, akik beszélnek is róla, azok is a két éves bankprovizorium lehetőségét mérlegelik.

A Holló csoport tagjai egyszerűen kizárták tartják a bankszabadalomnak egy nappal való meghosszabbítását is. Erősen bizakodnak abban, hogy a bankbizottság mai ülésén ki fogják tudni mondani határozatilag, hogy a bankszabadalmat nem hosszabbítják meg.

(Kossuth betegség.)

Kossuth betegségről ma megnyugtató hírek keringtek a Ház folyosóján. Azt tartják, hogy a betegsége 2—3 hétre kitolta a válság kitörését. Andrássy környezetéből bizonyos türelmetlenség hallatszik, mert a belügyminiszter nem akarja vállalni az ódiomot, hogy a válság kitörése késedelmet szenved.

Később híre járt, hogy Kossuth állapota nem javult, sőt a gyuladás áterjedt több izületre is. A miniszter lázas és nincs étvágya. Az orvosok remélik, hogy amilyen gyors felépése volt a betegségnek, éppen olyan gyors lefolyása is lesz. Kossuthot ma kétszer látogatta meg orvosa, Müller Kálmán dr. Rajta kívül csak Sztéryni József államtitkárt fogadta a miniszter.

(A szerb szerződés visszavonása.)

A képviselőház mai ülésének, mindjárt a megnyitása után, nevezetesen látszó eseménye volt. Wekerle Sándor miniszterelnök a következő bejelentést tette:

— A Szerbiával 1908. március 14-én kötött és általam a képviselőház múlt évi november 26-án becikkelyezésre ajánlott kereskedelmi szerződést ezennel visszavonom.

Az előterjesztést a Ház élénk helyesléssel fogadta. A néppárton s az alkotmánypárton éljeneztek, a függetlenségi párton azonban némelyek gyanakodni kezdtek:

— Rosszabb szerződést nem fogadunk el! — kiáltották. — Ezen az áron akarnak békét?

Polónyi Géza pedig ezt kiáltotta:

— Elsejétől vámháboru lesz!

Az elnök javaslatára tudomásul vették a miniszterelnök jelentését. A Ház folyosóján békes jelnek tartják a szerb kereskedelmi szerződés visszavonását s azt hiszik, hogy a monarchia Szerbiának itt akarja a gazdasági kompenzációk iránt való kívánságait teljesíteni.

(Zágrábi vérengzések.)

Zágrábból ismét véres verekedés híre érkezett a Házba. A Frank-pártiak elfogtak az utcán két diákot és arra kényszerítették őket, hogy abugolják a szerbeket. Ezek vonakodtak azt megtenni, mire a feldühödött tömeg véresre verte őket. Tegnap este a Staresevics-pártiak

gyűlést tartottak. Amikor a gyűlésről távoztak, a Zrinyi-téren nagy tömeg vette őket körül, mely revolverekkel volt felfegyverkezve és 40 lövést tettek a Staresevics-pártiakra. Öten súlyosan, többen könnyebben sebesültek. Több letartóztatás történt. Politikai körökben arról beszélnek, hogy Zágrábban, ha ezek a véres tüntetések folytatódnak — különös intézkedéseket vesznek folyamatba.

(A bankkérdésről.)

A Ház elnöke Eber Antal és Laehne Hugó előtt beszélt a folyosón a bankkérdésről. Justh így nyilatkozott:

— Mondhatom, hogy a magam részéről semmi szin alatt sem egyezem bele a bankprovizoriumba. Ha a kormány javasolni fogja, én, ha egyedül maradok is, ellenzékbe megyek. Majd megláthatják, hogy a bankprovizoriumot nem lehet forszirozni.

Mariska egyetemi tanár is nyilatkozott ma egy hírlapíró előtt a bankkérdésről. Mariska véleménye szerint úgy a részvénytársasági, mint az állami jegybank egyformán kartelbe léphetnek. A kartel létrejöttében — mondotta — nem bizom, mert Ausztria csak akkor megy bele a kartelbe, ha ez rá nézve előnyökkel járna.

Szerbia fegyverkezése.

Hiteles adatok a szerb haderőről.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 10.

Az az immár hónapok óta tartó huza-vona, amelylyel Szerbia az Ausztria-Magyarországgal való konfliktus elintézését késlelteti, mindinkább arra vall, hogy azt az időt Szerbia a monarchia elleni háborúra való felkészülésre használja fel. Ez a készülődés szakadatlanul, szinte lázas sietséggel folyik az annekszió kihirdetése óta és ha összehasonlítjuk azt a haderőt, melylyel Szerbia a múlt év őszén, Bosznia és Herzegovina annektálásakor rendelkezett, azzal, amely most rendelkezésére áll, elmondhatjuk, hogy ez a fegyverkezés a kis balkáni államból ha nem is ijesztő, de komolyan számbaveendő ellenséget esínált.

Egy osztrák katonai szaklap — mint Bécsből jelentik — most kimutatást közöl a szerb haderőről. A hiteles adatokra támaszkodó kimutatás többek közt ezeket mondja:

A szerb hadsereg áll a néphadseregből és a népfölkelőkből. E kettőnek legmagasabb létszáma 554,000 ember. A háboru esetén tényleg felállítható kiképzett haderő száma azonban csak 250,000-re tehető.

A tábori haderő (Feldarmee) 7 milliméteres Mauser-ismétlő fegyverrel van ellátva. Ez a felszerelés tél óta erősen javult. A kragujeváci arzenálban tél óta erős munka folyik. Szerbiába már hónapok óta állandóan szállítják a fegyvereket, töltényeket. Különösen igen nagy mennyiségű lőport rendeltek Brüsszélből, honnan a szállítmányok jó része már megérkezett.

Legrosszabbul áll a szerb haderő a gépfegyverek tekintetében. Nemrég rendelt a szerb kormány 50 darab Maxim-rendszerűt, amelyeket áprilisban kell szállítani. Másik 50 darabot Belgrád városa akar venni s azonkívül a kormány még 150 darab újabb rendeltetést tervez.

Ami az ágyukat illeti, a haderő egyik része a Schneider-Creuzot-rendszerű gyorstűzelő ágyukkal van igen jól felszerelve, a másik rész Bange-ágyukkal. Igen nagy rendelkezést eszközölt a kormány ruházatokban, technikai és kórházi eszközökben.

E fegyverkezésekre a normális hadi-budget-en kívül 82 millió frank kölcsönt vettek fel. A hadügyminisztérium által kért újabb kölcsön már részben biztosítva van.

Nem lehet figyelmen kívül hagyni még azt sem, hogy Szerbia a haderő keretein kívül is erősen készül a háborúra. Számptalan egyesület és bizottság fáradozik a hadiszolgálatra nem kötelezett lakosság előkészítésén, önkéntes csapatok és bandák képzésén. Ezeket különösen bombákkal, dinamittal szerelik fel. Ez a készülődés és a mesterségesen szított nemzeti lelkesedés az oka, hogy a monarchia haderejének egy háboru esetére Szerbia rendes haderején kívül rendkívüli seregekkel és csapatokkal is meg kell majd küzdenie.

PESTI TRÉFÁK.

— Fővárosi levél. —

(A gróf kulcsa.) Egy öreg, magával csaknem tehetetlen mágnásról beszél a Nemzeti Kaszinóban ezt a kedves históriát.

József városi palotájában esténként két vendéget fogad a gróf: egy ügyvédet és az ügyvéd feleségét. Teáznak, cigarettáznak, majd — hogy elűzzék a nyomasztó unalmat — társasjátékkal szórakoznak. Mikor a gyermeki emlékeket így sorra kimerítették, a gróf szemében föléscillant a büszkeség és örömmel jelentette be:

— Ez egy új játék. Találják ki, melyik kezében van az iróasztalom kulcsa?

— A jobb kezében van Excellenciának, — találgatta az ügyvéd.

— A bal kezében, — mondta a felesége.

— A jobb kezében van — nevetett a gróf. A fiskális ur nyert és nyomban kifizette a kikötött tiz koronát.

Aztán megint kezdtek.

— No melyik kezében van most? — kérdezte a gróf.

— A bal kezében! — mondta az ügyvéd.

— A jobb kezében, — mondta az asszony.

— A nagyságos asszony nyert, — kacagott a mágnás és kifizette a tiz koronát.

Igy ment a játék estéről-estére és a gróf észre se vette, hogy ebben a szórakozásban egyedül ő lehet a vesztes. A ravasz fiskálisbarát és a felesége pedig naponta egy csomó bankóval mentek haza. Mikor ezt az esetet elmondták, egy fiatal arisztokrata megjegyezte:

— Mindig mondtam, hogy a legszolidabb játéka a baccarat.

(A kritikások.) A Szanin még mindig aktualis. A képviselőház folyosóján ma is arról perorált Günther Antal, hogy mennyire jogosult a merész tendenciájú regény üldözése. A képviselők — jobbára azok, akik még a képekönnyeknél tartanak — versengve helyeselték a miniszternek.

— Igazad van, kegyelmes uram, ki kell irítani a metélyt!

— Börtönbe az ilyen szabadkőműves fércmunkákkal!

— Ne akarjunk méltók lenni Oroszországhoz.

Günther kipirulva fogadta a bizalom megnyilatkozását, amikor odasietett egy képviselő és lelkenedezve gratulálta a minisztert.

— Egyetérték veled, kegyelmes uram, föltétlenül egyetértök. Gyalázatos egy regény az a Szanin. *En se olvastam el.*

Egy másik képviselő pedig indulatosan fakadt ki:

— Tisztességes ember nem is nyulhat az ilyen fertőző bacillusoz.

Mikor ez az utóbbi felháborodott honatya magára maradt Güntherrel, éléken pislogatva fordult feléje:

— Kérlek kegyelmes uram, tedd meg nekem azt a kis szívességet . . . nem kapom sehol a Szanint . . . írj rá a vizsgálóbíróra, hogy kölcsönözze nekem a hivatalos példányt.

SZERBIA

a hatalmakra bizzá a döntést.

A szerb kormány távirata. — Európai konferencia.

— Távirati tudósítás. —

Arad, március 10.

A mai nap szenzációja az a hivatalos távirat, mely a késő éjjeli órákban tudtul adja, hogy Szerbia megküldötte nyilatkozatát az összes szignatárius hatalmaknak. A jegyzék a béke okmánya. Szerbia az annexió fejében nem kíván semmiféle kárpótlást, hanem a kérdést európai konferenciára bizzá. Aerenthal báró ugyan húzódozik a konferenciától, de a béke érdekében le kell mondania arról, hogy a szerb kormányval direkte tárgyaljon.

Ma érkezett távirataink ezek:

A szerb válaszjegyzék.

Londonból jelentik: Az Oroszország által Szerbia válaszjegyzékén javaslatba hozott változtatásokat egy tegnap Belgrádban a király elnöklete alatt megtartott minisztertanácsban megbeszéltek és a választ még tegnap este az összes fővárosokba megküldötték. A jegyzék véglegesen megfogalmazott szövege, mint a Times belgrádi levelezője jelenti, azt a nyilatkozatot foglalja magában, hogy Szerbiának nem szándéka, hogy Ausztria-Magyarországot ellenségeskedésre kényszerítse és kész arra, hogy Ausztria-Magyarországgal rendes jogi és jó szomszédi viszonyt tartson fenn és a gazdasági összeköttetéseket, mint a múltban, tovább folytassa. Ami a bosnyák-hercegovinai incidenst illeti, ez a nagyhatalmakra tartozik. Szerbia ezt az ügyet a hatalmak méltányosságára bizzá. Szerbia ebből az incidensből kifolyólag *sem területi, sem politikai vagy gazdasági kárpótlást nem igényel.*

Bécsből jelentik: Ma délre várták a szerb válaszjegyzéket Forgách gróf nagykövetnek az előterjesztésére. A tözsdén az a hír terjedt el a válaszjegyzék tartalmáról, hogy az nem feltétlenül elutasító. Szerbia hajlandó a gazdasági rekompensáció kérdésében a monarchiával közvetlen tárgyalásba bocsátkozni már most, hogy békés hajlandóságának tanujelét adja; nem kívánja azonban érinteni a területi rekompensáció kérdését, amelynek elintézését a hatalmak konferenciájára bizzá, amely a nélkül, hogy Szerbia ezt fölvetné, e kérdéssel önkéntelenül is kénytelen lesz foglalkozni. A konferencia határozatának Szerbia teljesen alárendeli magát. Ily értelmű határozatot hozott a skupstina tegnap tartott titkos ülésén is.

Belgrádból táviratozzák: Az összes körök érdeklődéssel várják a szerb válaszjegyzék hiteles szövegének közzétételét. Szerb sajtókörökben oly hírek jelentek meg a válaszjegyzékről, hogy ebben benne van a területi kárpótlás követeléséről való lemondás, viszont más körök azt hangoztatják, hogy ilyen lemondás megtörténte lehetetlenség s a válaszjegyzék úgy egyik, mint másik álláspontnak eleget fog tenni. A válaszjegyzéket, amelyet a skupstinában fognak előterjeszteni, megküldik az összes szignatárius nagyhatalmakhoz. Diplomáciai körökben azt hiszik, hogy Szerbia huza-vonája csak azt célozza, hogy hadikészülődéseit befe-

jezze, ami március végére várható. Ekkor fognak megérkezni az orosz önkéntesek is.

Oroszország válasza.

Belgrádból táviratozzák: Ma délután tettek közzé az orosz választ a szerb jegyzékre és mindazt a jegyzéket, amelyet Szerbia a mai nap folyamán az összes nagyhatalmaknak — Ausztria-Magyarországnak is megküldött. Oroszország válaszában meglepéddel konstatalja, hogy a szerb kormány békés magatartásra törekszik és mindent kerül, ami fegyveres konfliktusra adhatna alkalmat. Szerbia megígérte, hogy semmiféle katonai intézkedéseket nem tesz. Oroszország szimpatiaival viseltetik Szerbia iránt és reméli, hogy a nagyhatalmak tanácsának engedni fog. A szerb kormány jelentse ki nyíltan a nagyhatalmaknak, hogy területi követeléseiről lemond és mindabban, ami erre vonatkozik, a nagyhatalmak határozatának veti magát alá. Ha ez megtörténik, a hatalmak a konfliktus elintézése érdekében mindent latba fognak vetni.

A béke zálogja.

Belgrádból táviratozzák: *Milovanovics* szerb külügyminiszter Pétervárra, Berlinbe, Londonba, Párisba, Bécsbe, Rómába és Konstantinápolyba a következő táviratot küldötte:

Az orosz kormány barátságos tanácsának engedve, bátorodik a szerb kormány önknek a következő nyilatkozatot megküldeni, azzal, hogy ezt kormányuknak tudomásul adni sziveskedjenek:

Abból a szempontból kiindulva, hogy Szerbia jogi helyzete Ausztria-Magyarországgal szemben Bosznia és Hercegovina annexiójának proklamálása után normális maradt, Szerbiának nincs szándékában a szomszédos monarchiával szemben sem háborút proklamálni, se jogi viszonyait a monarchiával szemben megváltoztatni, amennyiben folytatja azt, hogy szomszédi kötelességeit a monarchiával szemben teljesíti és vele, úgy mint a múltban barátságos viszonyba lépjen, ami egymás anyagi érdekeinek megfelel. Annak az álláspontnak szellemében, melynek Szerbia mindig alávetette magát, hogy tudniillik Bosznia és Hercegovina kérdése európai kérdés, ennél fogva a berlini szignatárius nagyhatalmak dolga, hogy az annexió kérdése, mint a berlini szerződés 25-ik szakaszának új szerkesztését illetőleg döntenek, Szerbia a nagyhatalmak igazságára és bölcsességére bizzá ügyét. Fenntartás nélkül a nagyhatalmaknak, mint kompetens bírónak átadja és ennél fogva ezen alkalommal nem követel Ausztria-Magyarországtól semmiféle kárpótlást, se területi, se politikai, se gazdasági kárpótlást.

A nagyhatalmak.

Berlinből táviratozzák: A Lokal Anzeiger jelenti: A nagyhatalmak külön-külön fognak nyilatkozni, hogy milyen álláspontot foglalnak el a konferenciával szemben. Aerenthal bizalommal várja a nagyhatalmak határozatát. Arra is el vannak készülve, hogy a nagyhatalmak nyilatkozatát fognak tenni, hogy a portának Szerbia iránti bizalmatlanságát eloszlassák.

Szerb katonák a határon.

Belgrádból táviratozzák: A Nisben állomásozó ezredet elküldötték a novibazári szandzsák határon levő Kursunlyiába. A lakosság elkísérte a katonákat. A szerb kormány el van szánva, ha nem sikerül békés uton rábírní Törökországot, hogy a szandzsákból egy keskeny területet engedjen át Szerbiának, a katonákat átengedi a török területre.

Montenegró álláspontja

Londonból táviratozzák: A Reuter ügynökség a következőket jelenti: Cettinjében erősen készülnek a háborúra. Ezzel szemben a Times jelenti, hogy Cettinjében békés a hangulat.

A monarchia törekvése

Berlinből táviratozzák: Ausztria-Magyarország továbbra is a helyzet tisztázására törekszik. Ha Forgách gróf lépésének nem volna sikere, akkor Ausztria-Magyarország nagyon komoly lépést tesz.

György nem mond le!

Belgrádból jelentik: György trónörökös tegnap az önkéntesek parancsnokának kijelentette azt, hogy Szerbia nem mondhat le a területi követelésekről és ha nem kaphat Ausztria-Magyarországtól, akkor a novibazári szandzsákban kell kárpótlást kapnia. A csapatokat tehát a szandzsák határára kell küldeni — mondta a trónörökös, hogy szükség esetén bevonulhassanak.

Előkelő aradi ifjak kártyapöre.**A kiskoru váltóadás.**

— Az Aradi Közlöny tudóstólától. —

Arad, március 0.

Egy május hóban balul végződő kártyapártiának volt ma az első folytatása az aradi törvényszéken.

A város egyik előkelő kávéházának kártyaszobájában folyt a makaó. Az aradi előkelő társaság egy tagja játszott néhány fiatal emberrel, akik közül az egyik, szintén előkelő család sarja óriási pechben volt. Reggel hétszázhusz korona kártyaadóssággal kelt fel.

Mint hogy a szigorú kártya kódex szerint nem tudta huszonnégy órán belül adósságát megfizetni, váltót adott a szerencsés nyerőnek az összegről, aki azonban csakhamar tuladott a fiatalember aláírásával díszelgő papíron. Egy aradi pénzügyésznél számoltatta le a váltót, amelyet az a lejárat után, mint hogy az elfogadó nem egyenlített ki, az aradi törvényszéknél peresített.

Mára volt kitűzve a tárgyalás a váltóperben. Az adós ügyvéd kíséretében jelent meg s a tárgyalás előtt boldogan dörzsölte kezeit abban a biztos tudatban, hogy a váltó fizetéséből semmi sem lesz, mert olyan slágert vág a törvényszék elé, hogy a makaóban azzal a montekarlói bankot is szét lehetne robbantani.

Mikor a bíróság megkérdezte az ifjútól, vajjon az ő aláírása van-e a váltón, hangosan felelte, hogy — igen.

Akkor megfogjuk itélni a bank követelését, mondotta a bíró.

— Nem lehet, ripoztozott az alperes, mert én kérem, mikor a váltót aláírtam — még kiskoru voltam.

Mint hogy a bíróság nem kutatta, hogy milyen kölcsön-ügyletből keletkezett a váltó, tehát azt sem firtatta, vajjon az alperes a makaó játékban is mint kiskoru vett-e részt, csak azt kérdezte a felperes bank képviselőjétől, mit szól ehhez a súlyos kifogáshoz.

— Arra kérem a tekintetes törvényszéket, méltóztassék az alperes születési bizonyítványát beszerezni, majd abból kitűnik, vajjon váltóképes-e.

A törvényszék helyt adott az ügyvéd kérelmének s a fontos okmány beérkeztéig elhalasztotta a tárgyalást.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

A szeneslegény csókja.

*

Modern izlés.

— Az Aradi Közlöny tudóstólától. —

Arad, március 10.

Két fontos körülménynek előzetes bejelentésével tartozunk. Először is, hogy nőről, illetve női izléstől lesz szó. Másodsor, minthogy nem akarjuk, hogy bárki is csalódjon a sejtésében, hát igenis eláruljuk, hogy ennek a történetnek a szálai egy előkelő berendezett budoirba vezetnek, amelynek azonban a titkát — *illik elárulni*. Még pedig azért, mert az alábbiak nem mindennapos és sablonos budoir titkot mondanak el. Megtörtént történetet beszélünk el egy előkelő aradi asszonyról, akire meggondolás nélkül rámondja mindenki, hogy a XX-ik modern században *modernebb izléssel aligha dicsekedhetik más nő, mint történetünk hőse: ő.*

Hideg van és önagyságáékhoz még nem érzett meg a waggon szénszállítmány. Így történt aztán, hogy a háznál lévő tüzelőanyag végkép kifogyván, önagysága kiadta a rendeletet, hogy míg a szállítmány meg nem jön, a szénkereskedő küldjön fel minden reggel egy zsák szenet. Eddig a bevezetés.

*

1. nap. Hozzák a zsák szenet. Reggel van. Az ur már elment a hivatalba, a szakácsné a piacon van, a szobaleány összeveszett az urnőjével és felmondás nélkül otthagyta a helyét, mivel pedig gyerekek véletlenül nincsenek, önagysága egyedül van otthon. Csengetnek. Ő nagysága, aki éppen kölnivizes toilletet csinált, kiszólt az előszoba ajtaján:

— Ki az?

— A szenes — hangzik a válasz, de erre már kinyílik az ajtó is.

— Jó, hogy hozza, ugyis olyan hideg van itt.

— Hova vigyem, nagysága? — kérdi a szeneslegény, levéve válláról a zsák szenet.

— Legjobb lesz, ha ide teszi egyelőre a hálószobá...

Hirtelen eláll a szava. Mi történt? Csekélység. Ő semmi. Önagysága szeme megakadt a szeneslegényen. Az bambán néz reá.

Szükséges e váratlan fordulat következtében ismertetni a szeneslegény személyleírását, ami a következő: Mintegy tizenhét évesnek látszó jól megtermett kamasz, sunyi tekintetű, apró szemekkel. Haja szőkésbarna, szemöldöke alig látszik, kezei érdesek, körmeiről szólni izléstelenség. Arcsontjai kiállnak, ajka duzzadt. Orr, arc, kéz, össze van kenve számmal, szóval kéményseprő-napszámos keverék az egész alak.

— Mit néz ugy rám? — töri meg a csendet önagysága.

— Hiszen a nagysága is néz, — válaszol a kamasz.

Önagysága szégyenli magát.

— Igen, igen. Olyan szórakozott vagyok. Mit is akartam mondani? Ja igen, hozott számlát?

— Hoztam, tessék. Ötkoronáról szól.

Ezzel átnyújtja a számlát, amit önagysága szándékosan úgy vesz át, hogy a szeneslegény kezét megérintse. Ettől a művelettől hirtelen megremeg, majd még hirtelenebben belepirul, elvörösödik. A kamasz bután nevet.

— Mit nevet?

— Hogy a nagysága paprikázik.

— Tetszel nekem. (Most meg már a szeneslegény pirul el.) Hogy hívnak?

— Jóska. — mondja a murcos legény, de borzasztóan szégyenli magát.

— Sohse pirulj, inkább mond, akard, hogy a számlát kifizessem.

— Igenis, nagysága.
— No, nesze az öt korona. Akarsz öt koronát borraivalónak is?

— Ha tetszik adni... (Megint bután nevet.)

— De te is adsz érte valamit.

— Nincs nekem semmim, ami a nagyságánál való.

— Csókolj meg.

— Tréfálni tetszik. (Önagysága rázza a fejét hogy nem.) Hiszen piszkos az arcom.

— Hisz éppen azért, te buta.

— Legalább ha megmosakodnék.

— Nem, nem, nem.

A kamasz hozzá megy, de nagyon szégyenli magát. Önagysága hirtelen átöleli és uri ajkát oda tapasztja a paraszt duzzadt, szenes ajkához.

— No nesze, itt a pénz. Öt korona a szénért, öt korona pedig a borraivaló...

2. nap. Jóska hozza a zsák szenet. Az ur már elment a hivatalba, a szakácsné a piacon van, a szobaleány nincs stb. és önagysága már nem csinál toilletet, hanem epedve várja a zsák szenet.

— Hoztál Jóska?

— Hoztam.

— Megcsókolsz Jóska?

— Meg.

— Kell borraivaló, Jóska?

— Ühüm.

És Jóska kap tíz korona borraivalót.

3. nap. Jóska hozza a zsák szenet stb. és Jóska most már kap husz korona borraivalót.

Jóska hazamegy és így gondolkozik: Ha ilyen piszkosan, szenes ruhában ad a nagysága nekem 20 koronát, mennyit adhat, ha megmosakodom és szép ruhában megyek hozzá? És számítgat a Jóska. Végre arra az elhatározásra jut, hogy az idáig kapott 35 korona borraivalóból vesz szép ruhát, úgy megy el a nagyságához.

4. nap. Jóska nem hozza a szenet, hanem egy inasgyerek viszi utána. Jóskán ezuttal divatos ruha van, bajusza, az a esopp, ki van szépen pödörve, a haja brillantinnal bekenve, kezén keztyű és arca tiszta. Ugy néz ki, mint egy vasárnapra kiöltözött napidíjas. Az arca, annak a reményében, hogy sok borraivalót fog kapni, ragyog. Hetykén mondja oda az inasgyereknek:

— Csak tedd le ecsem, majd én elvitetem a szobajányval.

És belép a budoirba. Önagysága hűledezik.

— Tetszem-e, nagysága? No ugy-e, hogy én is tudok ur lenni?

Önagysága alig tud magához térni, haragosan sziszegi:

— A buta, a buta, a buta!

— Nagysága, ha akarja, megcsókolom.

— Kellesz tbbet a Ballinak! Pakolj ki innen! A kamasz sehogyse tudja megérteni a dolgot. Pedig most szépen van felöltözve, ur lett és...

— Még már innen a pokolba?

— Mi baja a nagyságának? Hát nem kell már a csók?

Erre Jóska olyan pofont kap, hogy az ajtófélfának esik, de ez még hagyján: magyarosan kilóditják az ajtón.

Mig ez történik, önagysága a száját harapdálja dühében és szinte önkivületi állapotban sziszegi a pörüljárt Jóskának:

— A gorilla tönkre tette az illuziómat. Te buta, te, te...

A SZERELEM ISKOLÁJA.

★

Londonban egy új iskola nyílt meg, amelynek feladata, hogy a hölgyek megtanulják azt a művészetet, hogy miképpen kell a férfiakat meghódítani.

Kétségtelen, hogy az utóbbi évek nagyszabású társadalmi mozgalmak között, igen jelentős szerepet játszik a nőmozgalom. A suffragettek néhány lelkes apostola, világszerte indulva terjeszti az eszmét és gyűjti a híveket. Tetszetős jelszavakat dobznak ki, amelyeket mohón kap a lobbanékony, könnyen befolyásolható, de józan ítélőképességgel csak a legritkább esetben rendelkező tömeg. Az újság ingere, az eddig ismeretlen jelszavak, valami kitörni vágyó benső forrongás, egy kissé megmámorosítja az „eszme híveit”. A feminista nőmozgalom, — anélkül, hogy ennek igazi eszméivel igen sokan tisztában volnának — nálunk, hogy úgy mondjuk: most éli fénykorát. A hazai vezérek után, sorra vonulnak fel a külföldi nevezetességek, a feminizmus előkezelői. Most Mrs. Carrie Chapman-Catt tart Magyarországon előadásokat, hogy a nők jogaiért agitáljon. Széles látókörű, nagy tudású intellektuel, aki mint a nőmozgalom lelkes vezére, világhírré tett szert. Néhány nap múlva Aradra is el fog látogatni, hogy angol nyelvű előadást tartson, az aradi feministáknak.

Most tehát, amikor longum et latum dühöng a feminizmus és minden leány ugyszólván sértésnek tartja, ha nem tekintik feministának, érdekes lesz megemlékezni arról az iskoláról, amely csak a minap nyílt meg Londonban. Ennek az iskolának neve: *A szerelem iskolája*. Perrotné asszony, egy művelt nő nyitotta meg Londonban, a női jogok igazi harcainak hazájában ezt a maga nemében páratlan iskolát. Mikor sokan azt az ellenvetést kockáztatták meg, hogy szeretni és szerelmet ébreszteni isteni adomány, Perrotné ezt válaszolta:

— Tagadhatlan, hogy sok előkelő és okos fiatal leány, hijával van a nőiesség bájának; én megszeretném nekik magyarázni, hogy minden időben a legnagyobb asszonyoknak a szívbéli tulajdonságok voltak a legnagyobb erényei. Értelmesség, mindenféle tehetség, eltanult ügyességek és a humor nem érnek annyit, mint a báj és az a hatalom, amely a nőt képessé teszi arra, hogy szeressen és magát megszerettesse. Az a legnagyobb igazságtalanság, amit a feministák csinálnak. A minap a British Muzeumban egy fiatal angol hölgygyel találkoztam.

— Bocsásson meg — szoltam hozzá — ön ugye suffragett?

— Igen, — felelte ő; de honnan tudja ön ezt?

— Mert olyan férfias a viselkedése, — válaszoltam.

Egy bizonyos, hogy Perrotné asszony szerelem iskolája megbukik, hamarosan esdőbe fog kerülni. Fizetésképtelen lesz, mert nem tudja visszafizetni annak a néhány aggszűznek a bizalmát, amit végső elkeseredésükben, a férjhezmenés reményében az iskolába helyeztek. A hódítás művészetét ugyan könyvekből megtanulni nem lehet, mert itt többet ér egy gramm női báj és kedvesség egy kiló grammatikánál. A szerelem iskolája, ez a kérész életű intézmény, tehát nem árt a feminizmusnak, ártani csak az fog neki, hogy nálunk nagyon sok helyen, ahol már bejegyzett céget tartanak fenn a feministák, minden komolyság, minden előtanulmányok, minden hivatottság nélkül fog-

lalkoznak a feminizmussal. Sportolnak vele. Hölgyeim, illetékesen inkább járjanak a szerelem iskolájába, mint a feminista együletbe.

V.

Interpelláció a „Szanin” miatt.

Az igazságügyminiszter válasza.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, március 10.

A Szanin-ügy iránt még mindég a legnagyobb érdeklődés nyilvánul. Ez az érdeklődés most, a könyvnek a bíróság által való elkobzása után, csak fokozódott. Most már azok is tudni akarnak a könyvről, akiknek halvány sejtelmük sem volt, hogy mikor és hol jelent meg. Kmety Károly interpellációja indította meg az első hullámzást. Kmety a múlt héten interpellációt jegyzett be a Szanin miatt. Szóval akarta tenni a könyv vallás és erkölcsellenes tendenciáját. Akkor elmaradt ez az interpelláció, mert időközben Günther Antal igazságügyminiszter intézkedett, hogy a bírói eljárást tegyék folyamatba. Ez megtörtént és ennek eredményeképp a vizsgálóbíró rendeletére a Szanin bármely nyelven megjelent példányait a rendőrség elkobozta.

Ma Farkasházy Zsigmond interpellált a Szanin miatt. A Ház ülésének ezt a részét alábbi tudósításban közöljük:

(Regényt csak professzor olvas.)

Farkasházy Zsigmond: Csodálom azt a kényelmes felfogást, amelyet Kmety Károly képviselőtársam és Günther Antal igazságügyminiszter hangoztatott, mintha a Szanin elkobzása miatt nem lehetne az ügyről nyilatkozni, mert az bírói eljárás tárgyát képezi. Hiszen Kmety Károly bejegyezte az interpellációját és Günther azzal összefüggőleg intézkedett, hogy a bírói eljárást indítsák meg. Ha a miniszter nem befolyásolja a bíróságot, az én felszólalásom még kevésbé fogja. A regényt nem olvastam, mert sem egyetemi professzor, sem miniszter nem vagyok és így nincs rá időm.

Felkiáltások: Minden példány elfogyott, olyan nagy reklámot csináltak neki.

Farkasházy Zsigmond: Más országban ezt a regényt felkarolták. Irodalmi értéke van. Mikor az egyetemi tudósok tudomást vettek a könyvről, Doleschal kipellengérezte, cikket írt benyomásairól. Segítségére sietett neki egy másik egyetemi tanár-képviselő, aki interpellációt jegyzett be az igazságügyminiszterhez a Szanin miatt...

Kmety Károly: A büneselkmények miatt.

Farkasházy Zsigmond: Az igazságügyminiszter Kmety interpellációja következtében utasította az ügyészséget az eljárásra.

Kmety Károly: A bíróság mondja, hogy a könyv a pornográfiát szolgálja.

Bródy Ernő: Nincs még ítélet.

Elnök: Kérem Bródy Ernő képviselő urat, ne indulatoskodjék, hiszen nem ön írta a Szanint.

(Pikáns olvasmányok.)

Farkasházy Zsigmond: Mit fog csinálni Magyarország peesétőre, ha Doleschal más könyveknek is, mint pl. A hálószoza titka, avagy a Báronő térde című könyveknek az elkobzását is fogja ajánlani...

Vázsonyi Vilmos: Vagy A bárónő nyári kertje című könyvét.

Felkiáltások minden oldalról: Hol árulják ezeket a könyveket?

Farkasházy Zsigmond: Ki lehet pécézni Shakespeareből is olyan részt, amelyet pornografusnak talál az, aki az érzékiség terén még kellő értelemmel nem rendelkezik.

Felkiáltások: Ezek Shakespeare-t is elkobozták volna.

Vázsonyi Vilmos: Még mást is.

Farkasházy Zsigmond: Remélem, lesz annyi bátorsága a miniszternek, hogy nyíltan megmondja, hogy politikai befolyás alatt sértette meg a sajtószabadságot és függetlenségét. A következő interpellációt terjeszti elő:

Megfelel-e a valóságnak a félhivatalos hír, hogy a főügyészség, az igazságügyminiszter egyenes utasítására, sajtóeljárást indított a Szanin ellen? Ha ez igaz, mivel magyarázza meg az igazságügyminiszter, hogy sem ő, sem a hatóságok, eddig ez ellen fel nem léptek és hogy tudja ezt összeegyeztetni a sajtószabadság fogalmával? Tekintettel, hogy az igazságügyminiszter ezzel magát a független bíróságot befolyásolni látszik, kérde: hajlandó-e a miniszter kijelenteni, hogy jövőben a sajtószabadságba ütköző és politikai presszió hatása alatti lépésektől tartózkodni fog. Tekintettel arra, hogy a belügyminiszter a Szanin ellen intézett támadásokat nyilvánosan elítélte, kérde, hajlandó-e a belügyminiszter a modern kultúra elvével megegyező álláspontját az igazságügyminiszterrel szemben is érvényesíteni.

(A miniszter felel.)

Günther Antal igazságügyminiszter nyomban válaszol. Szokatlan — ugymond, — hogy bírói eljárás alatt levő ügyet interpelláció tárgyává tesznek. Ha majd abban a helyzetben leszek, hogy a bíróság befolyásolása nélkül nyilatkozhatom, előterjesztést teszek és felsorolom azokat az okokat, amelyek az intézkedést szükségessé tették...

Sándor Pál: Akkor már nem lesz miniszter.

Günther Antal: Csak annyit mond, hogy őt nem befolyásolta senki. Ő az elkobzásra nem adott utasítást, az a büntető bíróság joga. A közszeméremet és erkölcsöt mindig védelmezni fogja. Kéri a válasz tudomásul vételét.

A Ház tudomásul vette a miniszter válaszát.

A Westinghouse-gyár építése.

Dicker igazgató Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 10.

Megirtuk már, hogy holnap, esütörtökön veszi át a város végleg az autbuszokat a Westinghouse-cégtől. Az átvételre ma Aradra érkezett Dicker József, az aradi Westinghouse gyár igazgatója, aki eddig a cég le-havrei vállalatánál volt. Az Aradi Közlöny munkatársának alkalma volt beszélni Dickerrel, aki kérdőkördéseinkre a következőket mondta:

— Az aradi gyár építésére beérkezett pályázatok felett a jövő héten dönt az igazgatóság, melynek Varjassy Lajos, Arad város polgármestere is tagja. A jelentékenyebb pályázatok közül három aradi, kettő budapesti. Aradról a Fodor és Reisinger-cég, Steiner József és Kotsis Lajos adtak be pályázatokat, Budapestről pedig az Ast-cég és a Grünwald testvérek-cég pályáztak. A budapesti ajánlatok eredetileg olcsóbbak voltak az aradiaknál, de újabban az aradi ajánlatokon módosítás történt. Jövő héten dönt ezek felett az igazgatóság úgy, hogy esetleg már a jövő héten a szerződéseket is megkötjük.

— A szerződés megkötése után hozzáfogunk az építkezéshez. A földmunkálatokat azonnal megkezdjük, a vas-betont pedig megrendeljük. Ugy hisszük, hogy az építkezés megkezdésétől számított három hónap alatt meg lesz az épület.

Elmondotta ezután még az igazgató, hogy a Westinghouse-cég az aradi gyár részére már üzletet és irodát vett ki Budapesten. Az iroda a Klotild-palotában nyílik meg március 15-én és ugyanitt lesznek majd kiállítva az automobilon is. A Klotild-palotában van tudvalevőleg a budapesti automobil-klub is.

Dieker holnap jelen lesz az autobuszok át vételénél és este visszautazik Budapestre.

A pornográfiától — az adómentességig.

*

Képek a közgyűlésből.

Amikor ma a főispán megnyitotta a közgyűlést, egy vidám városatya ezt jegyezte meg:

— A közgyűlés tárgysorozata pornográfiával kezdődik és adómentességgel végződik.

— Itt lehet mulatni, elég tág a program, — mondta Nagy Sándor és odafordult Barabás Bélához:

— Te, Béla, hogy van Kossuth Ferenc? Ugy hallottam, mintha javult volna az állapota.

— Igen, — felelte Barabás — tegnap óta sokkal könnyebben van.

— Tudom, hogy mitől gyógyult meg, — mondta Nagy Sándor.

— A Müller Kálmán professzor receptjétől.

— Azt is tudom, hogy mi az a recept, — fűzte tovább Nagy Sándor.

— Ugy tudom, hogy állandóan egy gyógy-módot alkalmaz a professzor Kossuthnál.

— Most speciális receptet írt, — mondta Nagy Sándor, — ovációt rendelt neki és ettől elmúlt a láza.

A környék kacagott. Nagy Sándor pedig fölbuzdulva a sikeren, tovább élelt:

— Én állandóan a tanács mellett szavazok.

— Mindig? És miért?

— Azért, mert a tanács javaslatai leggyakrabban — gyöngék.

— Na Sándor, — szolt oda Somló Ármin dr. — téged nemsokára elkoboznak, ha így beszélsz.

— Ugyan már miért koboznának?

— Hát erkölcsstelen tartalom miatt.

Ez a vice nagyon aktuális volt, mert éppen akkor mondotta ki a közgyűlés, hogy felir a kormányhoz a pornografikus regények üldözése érdekében.

Azután jött a polgármester négy heti szabadságot kérő beadványa.

— Minek kell a polgármesternek olyan sürgősen négy heti szabadság?

— Irodalmi háttéré van a dolognak, — vélekedett Szathmáry Károly.

— Mi köze a polgármesternek az irodalomhoz? — tudakolta Sebesy Ferenc.

— Nines ideje olvasni, olyan sok a hivatalos teendője és kénytelen szabadságot venni magának, hogy elolvassa az elkobzott Szanint, — adták meg a felvilágosítást.

— Ez nem lehet igaz, ez csak tréfa, de az már komoly dolog, hogy a kolozsvári egyetemi énekhar aradi hangversenyének költségeire 250 koronát akar megszavaztatni a tanács.

— Ezt nem lehet megengedni! — kiáltotta oda Fodor Zsigmond és rövidesen meg is indokolta: miért nem lehet megengedni.

Müle Lajos azonban amellett érvelt, hogy az összeget meg kell szavazni. És megszavazták.

— Na, ezek elénekelnék a várostól 250 koronát — hangoztatta néhány spórolós városatya.

Ezután egyhanguan folyt a tanácskozás. Még Kotsis Lajos téglagyárának ügye keltett némi izgalmakat. A tanács javaslata mellett felszólt Mittner is, aki ezzel érvelt:

— Pártolni kell a téglagyártást, mert téglára szükség van a gyárcsinálásoknál. Nem a gyárak csinálják a téglákat, hanem a téglák a gyárakat.

Ez az aranyigazság diadalra vitte a tanács javaslatát.

Most a gázgyár ügye került tárgyalásra. A gázgyárat elutasította a közgyűlés ismert kérelmével. Vajda István a városháza folyosóján várta a határozatot s amikor hírül vitték neki: mi történt, keserű mosolylyal mondta:

— Kialudt az igazság világitó gázlámpája.

Aztán szépen lepergett a tárgysorozat többi pontja is. Utolsó volt Deutsch Mór új épületének adómentességi ügye. Montesítették az épületet az adótól s amikor kifelé mentek a városatyák, Nagy Sándor ezt a bucsuviceet mondta:

— Ez volt a legokosabb dolog, amit ma a közgyűlés csinált.

A történeti hűség kedvéért megjegyezzük, hogy a nagylaki képviselő résztvett az előbbi összes határozatok hozatalában, csak az utolsóban — nem.

Követválasztás — 40 év előtt.

— Atzél Péter első mandátuma. —

(Visszaemlékezés.)

Irta: Wallfisch Ármin.

Arad, március 10.

Nevezetes évfordulóra virrad holnap Arad városa. Ma van ugyanis negyvenedik évfordulója annak, hogy városunk polgársága, az alkotmány helyreállítása, illetőleg az 1867. kiegyezés után először gyakorolta alkotmányos jogait.

Az akkoriban országszerte fénypontja tetején álló Deák-párt, Aradon Atzél Pétert, városunknak kiváló, mindig akaratkész fiát, ki akkor mint polgármester működött, tisztelte meg a jelöltséggel, ki készséggel vette fel a küzdelmet. Ellenjelöltje a balközép részéről Simonyi Lajos báró, a helybeli lövész-egylet főlövész mestere, a későbbi kereskedelmi miniszter volt. A választási mozgalmak az Atzél-párt részéről már január 6-án kezdődtek meg, midőn Atzél Péter a „Fehér Kereszt” nagytermében megtartott jelölő gyűlésen nagy lelkesedéssel képviselő-jelöltnek kikiáltatott, ahol is programbeszédét azonnal megtartotta. A párt hivatalos helyisége a március 11-én lefolyt választásig az aradi első takarékpénztár jelenlegi Atzél Péter-utcai palotájának a kapuval szemben levő első emeleti udvari lakásában volt, ahol a végrehajtó bizottság heteken át az esti órákban összejöveleleit tartotta, a párt ügyeit irányította és a tömegesen jelentkező választóknak a szükséges fölvilágosításokkal szolgált.

A választási mozgalmak idejében kedvező időjárás mellett, vasár- és ünnepnapokon délután az említett ház tágas udvarán tartattak a választási gyülekezetek, melyeken városunknak egyik kiváló vezérférfia, Varjassy József tartott gyújtó hatású szónoklatokat, ki mellett leginkább kitűnt még Goldis János aradmegyei aljegyző, a későbbi, s fájdalom korán elhunyt román püspök, ki hazafias magyar és román szónoklataival általános föltűnést keltett.

A pártiroda vezetője id. Nachtnébel Ödön volt, ki mint egy ügyes hadvezér osztotta ki napiparancsait; ő fáradtságot nem ösmerve, mindenütt ott volt, ahol a párt érdekében tenni kellett valamit. Kivüle a választási mozgalmak irányításában kiváló részt követeltek maguknak id. Andrányi Károly, Aradnak minden

szépért és nemesért rajongó, kiváló polgára; Hertschka Mór, Kornay Károly, Lukácsy Miklós, Wallfisch Pál és még számosan, kiket névszerint nem sorolhatunk föl és kik közül városunknak közszeretben álló fián, id. Nachtnébel Ödönön kívül, mai napon már alig van egy is életben.

Minél inkább közeledett a választás napja, annál jobban fokozódott az izgatottság, anélkül azonban, hogy valaha véres összeütközésre került volna a dolog. A választók buzgósága és izgatottsága határt nem ösmert. Megtörtént egyik délután, hogy a Deák-párt vezértagja, id. A. K. a pesti országuton (jelenlegi Kosuth-utca) találkozott K. Zs.-val, a Simonyi-párt egyik vezértagjával, kivel bár ellentétes politikai nézetén, azonban szoros baráti viszonyban volt és a két jó barát hosszabb ideig együtt sétált, mely körülményt a Deák-párt irodájában estig legalább tizen jelentették be, mint fontos eseményt.

Végre megérkezett a várva-várt március tizenegyediké, a választás napja. A választás a mostani Szabadság-téren, a régi városházával (jelenlegi Domány-palota) szemben felállított fabodéban megkezdődött és megszakítás nélkül folytatott. A választás késő estig egyforma esélyekkel húzódtott el. Esti 11 órakor a Simonyi-párt törzstartaléka leszavazott, míg az Atzél-párt még sűrű tömegekben szállította embereit a küzdterre.

A választás végre hajnali három órakor nyert befejezést, midőn Pullió Konstantin választási elnök, városunknak utolsó városbírája, az Atzél-párt tomboló lelkesedése közt hirdette ki az eredményt, mely szerint Atzél Péter 1077 szavazattal, Simonyi Lajos báró 791 szavazata ellenében, az 1869. április 20-án megnyitandó országgyűlésre, Aradvárosának országgyűlési képviselőjévé megválasztott.

Az ujongó tömeg Atzél Péternek a választási hely közelében (a mostani szabadság-téri Marek-féle ház, az ugynevezett „vaskapu” első emeletén) levő lakására sietett és a megválasztott képviselőt a választási helyiségbe kísérte, hol a választási elnök által lelkes szavakkal üdvözölve, — hálás köszönete kifejezése mellett a mandátumot átvette, mire választói által lakására visszakisértetett, hol a lefolyt választás egyes részleteit megbeszélve, együtt maradtak néhány órán át.

Megemlítem még, hogy az 1867. év végén egyenjogusított izraelita választók első ízben gyakorolták alkotmányos jogukat és páratlan lelkesedéssel csatlakoztak Atzél Péter pártjához, úgy, hogy az izraelita választók részéről leadott szavazatoknak legalább 95 százaléka Atzél Péter esélyeit szaporították.

Atzél Péter 1871. év elején Aradmegye és városa főispánjává neveztetvén ki, — nem tarthatta meg végig a 3 éves mandátumot és így 1871. május 2-án a hátralevő néhány hó miatt új választás vált szükségessé, mely alkalommal a Deák-párt Chorin Ferenc dr. balközépi megválasztása által, az aradi mandátumot, bárcsak rövid időre, elvesztette.

Befejezésül még feljegyezni érdemes, hogy néhány héttel a választás előtt, midőn városunkban az 1849. évi február 8-iki utcai harc évfordulóját ünnepelték, a két képviselőjelölt, Atzél Péter és Simonyi Lajos báró karonfogvást vonultak ki a vértanúk zsigmondházi kivégzési helyére, — mig közvetlenül mellettük Boczkó Dániel, Aradvárosának egyik megmentője az 1849. évi utcai harc alkalmával és ekkoriban Békéscsaba városa képviselőjelöltje haladt az óriás tömeg által kísért menetben.

Magyar cigányok sorsa Párisban.

Kellemetlen versenytársak.

(Párisi levél.)

Arad, március 10.

Néhány évvel ezelőtt el se lehetett volna hinni, ami most valósággá vált: alkonyodik a magyar cigányok népszerűsége. Nagy és kellemetlen konkurrencia lohasztotta le a mulató Párisnak a magyar cigányok iránt való szeretetét.

De szerencsére, a dolog nem olyan veszedelmes, mint amilyennek látszik. Néhány év óta ugyanis kellemetlen invázió szakadt rá a párisi mulatóhelyekre: műveletlen, durva és bárdolatlan román hangászok szabadultak rájuk. Piros huszár-ruhába öltöztek, elhirdették magukról, hogy magyar cigányok és száj-harmonikákkal, tamburákkal és egyéb nemzeti hangszerekkel kellemetlenkedtek a párisi közönségnek. Hegedűnek, ami a magyar muzikusok legbrilliansabb hangszere, alig van hirehamva az ő bandáikban. De nem ez a legsúlyosabb baj. Még az sem, hogy piros huszár-ruhába öltöztek és a „tziganes“ névbe burkolódtak, hanem az, hogy ez a vad és fegyelmezetlen népség minduntalan botrányokat csapott és rendőri beavatkozásokra adott alkalmat. A tájékozatlan párisiak persze nem tudják, hogy ezeknek a románoknak üzelmeihez semmi köze sincsen a derék cigányoknak, hiszen Párisban előszeretettel tévesztik össze Bukarestet Budapesttel.

A román átok azonban nem minden. Még maguk a párisi zenészek is konkurrenciába állottak a magyar hegedűsök ellen. Ők is felöltik a piros huszárruhát, elszerződnek mindenféle mulatóhelyre, hangos reklámmal hirdetik, hogy ők „tziganes.“ Olesón játszanak és ilyenformán sikerül is nekik a helyszerzés.

A dologban azonban az a mulatságos, hogy ez a konkurrencia sokkal inkább érinti az államagyarokat, a veszedő román hangászokat, mint a mi magyar cigányainkat.

A magyar cigányok ugyanis nem is játszanak mindenféle középjajú mulatóhelyen. Ők az előkelő helyeket választják ki maguknak. M. Boldi, magyar nevén Balog Poldi, a leg hírnevesebb magyar cigányprimás, huszonöt év óta itt muzikál Párisban. Az előkelő körök valósággal rajonganak érte, soirékra, koncertekre, követségi estélyekre hívják meg, sőt az sem ritkaság, hogy olyan alkalmakkor, amikor a köztársasági elnök, valamelyik Párisba látogató uralkodó, vagy előkelő államférfi tiszteletére estélyt ad, a nagyobb dísz kedvéért meghívják az ő zenekarát. Igen gyakran jelennek meg az elegáns, frakkba öltözött cigányok Rothschildék és a legelőkelőbb francia körök és az arisztokrácia estélyein is. Rácz Rudi, a másik magyar primás, az egyik legelőkelőbb mulatóhelynek, a „Maxim“-nak a kedvence. A többi, kevésbé ismert cigányzenekarok szintén csak a jobb mulatóhelyeken és a nagyobb szállodákban játszanak.

Szóval nem olyan siralmas a magyar cigányok sorsa, amilyennek látszik. Igaz ugyan, hogy a népszerűségüket egy kicsit megtépázta a veszedő románok konkurrenciája; amióta ez a kellemetlen népség betette a lábát Párisba, már eltűntek azok a régi, szinte legendás idők, amikor Patikárius Ferkót Párisban jobban ismerték és jobban szerették, mint a köztársasági elnököt. De majd csak kiheverik ezt a kis bajt a magyar cigányok. Nem kell őket féltetni.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Kivándorló, színmű. (C bérlet)
Péntek: Erdős Zsuzsanna, operett. (A bérlet)
Szombat: Tüzi mádók, színmű. Beutató előadás (B bérlet).

A kivándorló.

(Színmű 4 felv. írta: Herczeg Ferenc. Bemutató előadás.)

A magyar irodalom egyik legkiválóbb élő alakja, Herczeg Ferenc, minden évben megajándékozza a közönséget egy szindarabbal, mely újabb dicsőséget jelent az illusztris írónak és újabb gyönyörűséget a publikumnak. A ma bemutatott színműve egyike Herczeg Ferenc legérdekesebb és leghatásosabb darabjainak. Erős megfigyeléssel, nagy hozzáértéssel mond ítéletet az ugynevezett kaszinói erkölcsökről, melyeket speciális hazai megvilágításban mutat be, úgy, ahogy arra csak Herczeg képes. Maga a darab meséje egyike a legérdekesebbeknek, melyekből szindarabot formáltak, stílusa pedig a magyar nyelvnek diadala. Csiszoltabb, választékosabb, elragadóbb, művészibb stílust mint amilyen a kivándorlóé, magyar szindarabban még nem produkáltak, ehhez csak egy másik Herczeg-darabának, a Bizáncnak nyelvezete hasonlítható. Ha maga a darab nem közné le annyira a közönség érdeklődését, Herczeg lebilincselő stílusa is nagy sikert biztosítana a darabnak, de miután mind a két előnyvel rendelkezik a kivándorló, érthető az a lelkesült fogadtatás, melyben az illusztris szerző színműve ma Aradon részesült.

A züllés utjának elrettentő képét, a javulás utjának glorifikációját mesteri módon tárja elénk a szerző és szinte a lelkünkkel kísérjük végig Pálfalvyt tragikus pályafutásán. A darab legmegkapóbb része azonban a harmadik felvonásban, a feyházban játszódik le. Herczeg itt egy öreg rabot szerepeltet, aki féltékenységéből elkövetett emberölésért szenved rabságot. Kelemen Kovács pompás életfilozófiájával, a magyar paraszt életbölcseiségeivel menti meg az életnek a váltohamisító gavallért, aki életkedvet kap a stoikus parasztbölcstől és a kaszinó társadalomból kivándorolva kasza Kovácsnak megy Erdély béreire közé. Tökéletesebben megkonstruált alakot nem ismerünk a magyar színműirodalomban és Hunyady József nagy művészetét dicséri, hogy ennek a mesteri alaknak minden nagyszerűségét megértette a közönséggel.

A darab meséjét már ismeri az aradi publikum, itt tehát az előadást méltatjuk. Nagy ambícióval és nagy sikerrel hozták szinte a kivándorlót és a darab kiválósága mellett a pompás előadásnak is érdeme lesz abban, hogy még nagyon sokszor kerül színre Herczeg darabja.

Hunyady klasszikus Kelemenje érdemei első sorban dicséretet. Imponáló erő, megkapó bölcseiség volt minden szavában és a közönség lelkesült tapsait és a hétszeri kihívást nagyon kiérdemelte. Az elragadtatás hangján írhatunk H Harmath Józseféről. Poétikusan, végtelen bájosan adta Jesszit, a szerelmes knotizánt. Az érzelmesebb szívű hallgatóság sokszor megkönyezte Harmath Józsa szívéhez szóló beszédét. Kitérő volt Keszler Ede Pálfalvy szerepében. Természetes játéka, komoly, átértett beszéde nagy hatást tett a közönségre. Őszinte ünneplésben volt része és a harmadik felvonás után Hunyadyval együtt őt is lelkesült orációkban részesítették. Várnay Hegyit, az uzsorást adta kitűnően. Ditrói ma ismét bebizonyította, hogy nagy színésztalentum. Hatfiludí hereget adta művészileg, olyan kiváló

intelligenciáról tanuskodva, mely első sorban érdemei dicséretet. Kisebb szerepeikben is nagyon jók voltak Follinuszné, H. Körössy Juci, Mártonffy és Nagyván. A rendezés izléses és hangulatos volt.

A közönség nagy tetszéssel fogadta a kivándorlót és biztosra vehető a darab jubi leuma. H. G.

* **Ady Endre új könyve.** A fiatal magyar író-gárda legemlegettebb tagjának, Ady Endrének egy „Új csapason“ című kis kötet elbeszélése jelent meg a „Mozgó Könyvtár“ kiadásában. A kötet bolti ára 24 fillér.

* **Az ezred gyermeke.** A nagy háborúk rendes kísérője valami járvány, mely aztán teljessé teszi a pusztulást. Az *Urania* színház remek képben mutatja be a napoleoni háborúk egyik borzalmas epizódját. Pestis tizedeli meg a szerencsétlen lakosságot és a háború borzalmait mellett irtózatot hatást tesz ennek a rettenetes epidémianak pusztítása. Félholtan menekülnek az emberek a járványos vidékekről. Egy szerencsétlen, mindenből kifosztott, pestistől gyötört házaspár menekül egyetlen, három éves kis gyermekével. Menekülés közben előbb az anya, aztán az apa hal meg mindenkitől elhagyott járatlan helyeken, az árván maradt csöppség egyedül tipeg tovább, míg végre egy csapat katona közé kerül, akik lelkesült örömmel fogadják magukénak a kis árvát. Megdöbbentő realizmussal van szervirozva ez a kép, melyet meghatottság nélkül végignézni lehetetlen. Csütörtökön mutatja be utoljára a pompás képet az *Urania* színház.

* **Szanin,** Arcubasev szenzációs regénye olasz és izléses kiállítású kiadás, e hét végén hagyja el a sajtót. Bolti ára 3-20 korona, kapható Ifj. Klein Mór könyvkereskedésében. Vikéki rendeléseknél 20 fill. portó költség fejében mellékelendő. 1091

* **A Swárdström-quartett** második hangversenye március hó 16-án, este 8 órakor lesz megtartva az Ipartestület nagytermében. Jegyek Weisz Leó-cégnél kaphatók.

HIREK.

A bankbizottság ülése.

Tárgyalják Holló javaslatát.

— Fővárosi tudósítónktól.

Arad, március 10.

A bankbizottság Batthyány Tivadar gróf elnöke alatt ma délután ülést tartott, de nem fejezhették be a tárgyalásokat, s így péntek délután a bizottság újból ülést tart.

Szell Kálmán volt az első felszólaló, aki kijelentette, hogy ragaszkodik a múlt ülésen tett indítványához, hogy a tárgyalást halaszták el, mert addig nem időszerű, amíg a két kormány nem fejezte be a banktárgyalásokat.

Holló Lajos reflektál Szell Kálmán beszédére. A bankbizottságtól — ugymond — távol áll, hogy a kormány megkerülésével tárgyalja le az ügyet. Kéri a múlt ülésen tett indítványának elfogadását.

Elnök ezután kijelenti, hogy miután a bizottság a múlt ülésén kimondotta, hogy belemegy Holló javaslatának érdemi tárgyalásába, elrendeli a tárgyalást.

Buzáth Ferenc szólalt fel ezután, aki magától vette Szell álláspontját.

Földes Béla hosszú beszédében az önálló bank mellett érvelt. Elfogadja Holló javaslatát. Bernáth István osztja Szell Kálmán nézetét, míg Nagy Dezső az önálló bank mellett beszélt. Végül Szell Kálmán szólalt fel személyes kérdésben, mire az ülés folytatását az idő előrehaladottsága miatt péntek délutánra elhalasztották.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 11-én az időjárás: hűvös, elvéve csapadék.

— **Návay Lajos állapota.** Budapesti tudósítónk jelenti, hogy Návay Lajos képviselőházi alelnök állapotában lényeges javulás állott be, úgy, hogy a beteg néhány nap mulva ágyát is elhagyhatja.

— **A polgármester szabadsága.** Varjassy Lajos polgármesternek a ma tartott közgyűlés március 22-én kezdődő négy heti szabadságot adott. A polgármester Aradon munkában tölti el szabadságát. Elfogja készíteni a tisztviselők fizetésrendezéséről és szolgálati pragmatikájáról szóló szabályrendeleteket.

— **A Nagylak—Pécska között tervezett helyi érdekű vasút engedélyezési tárgyalása,** melynek megtartása e hónap elejére volt tervbe véve, a mint értesülünk, különböző okokból némi késedelmet szenvedett ugyan, azonban, az Acev újabb sürgető kérelme folytán, az engedélyezési tárgyalás még e hó folyamán okvetlenül ki fog tüzetni.

— **Amerikai nőagitátor előadása Aradon.** Irtunk már arról, hogy Chapman-Catt asszony vasárnap Aradon előadást tart a feminizmusról. Tegnap Budapesten tartott előadást, amely előtt egy újságírónak a következőket mondta:

— Nem szabad kiesinyelni, — mondotta Chapman-Catt asszony — hogy mozgalmunknak még kevés a kézzelfogható célja. A férfiak is ötszáz évig küzdöttek azért a jogért, amelyet mi most az asszonyok számára kérünk. Alig hat évtizede él az az ideál, hogy az asszony is helyet kapjon a törvényhozásban a férfiak mellett, az eredményei azonban máris mutatkoznak Amerika egyes államaiban, Finnországban, Norvégiában. Mindenütt nagy előrehaladást tesz a mozgalom. Amerikában egy újságvállalatnak van egy alkalmazottja, huszonhárom éves leány, akinek *harmincezer korona* az évi fizetése. Ami az előadásomat illeti, a háborúról és a nőkről fogok beszélni és azt bizonyítom, hogy a nő veszt legtöbbet a háboruban. Megismétlem budapesti előadásomat Pécsen, Temesvárott, Nagyváradon, Aradon, Szombathelyen. Magyarországból Ausztriába, Németországba és Angliába megyek.

— **Bedő Árpád dr. a kihágási osztály vezetője.** Megirtuk, hogy Bedő dr. községi bíró nem fogadta el a polgármester utasítását és nem volt hajlandó a községi bírói hivatalt a mai nap átadni Bökényi Arisztid fogalmazónak, mert a polgármesteri intézkedést sérelmesnek találta. A polgármester ma reggel megváltoztatta kiadott rendeletét és Bedő drt. megbizta a kihágási osztály vezetésével, amelynek személyzetét a főkapitány részben a bünyügyi osztályban, részben más ügyosztályokba fogja beosztani. Ezt az intézkedést a közgyűlés tudomásul vette.

— **Egy katonatiszt bünei.** Brüsszelből táviratozzák: A katonai törvényszék Arnold hadnagyot tizenkét évi fegyházra ítélte. A hadnagy 24 szerezést meggyilkolt, fosztogatott, rabolt és mindennemű kegyetlenkedéseket követett el. Három évvel ezelőtt hagyta el Kongó államot.

— **Az Aradi Tornaegyesület legutóbbi ülésén** elhatározta, hogy megfesteti az egyesület elhunyt nagyérdemű titkárának, Nagy Sándor tornatanárnak arcképét. Az egyesület most megbizta Balla Frigyes aradi festőművészt az olajfestmény elkészítésével.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter kinevezte a magyarsüllyei állami elemi iskolához Boezkó I. Valéria okleveles tanítónőt, Boezkó Pál nyug. aradi tanítónak leányát.

— **Elutasított gyógyszerészek.** A közgyűlés a tanács javaslatára kimondotta, hogy új gyógyszerárak nyitását nem tartja szükségesnek és az ilyen értelmű kérelmeket nem terjeszti fel pártolólag a belügyminiszterhez.

— **Közsegek harca** eimen irtunk arról, hogy a kovaszinciai a hegyekről lefolyó viznek gátat vetettek. Miután gyors intézkedés vált szükségessé, ma délután 4 órakor a hatóság képviselőjében Arató Gábor bíró és Bernát Ferenc aljegyző, esendörök asszisztálása mellett a gátat áttörték.

— **A textil-gyár városi szubvenciója.** Haefele János gebweileri gyáros ismeretes kérelme ma egyhangú lelkes fogadtatással találkozott a törvényhatósági bizottság közgyűlésén. A tanács javaslatára kimondotta a közgyűlés, hogy teljesíti mindazokat a feltételeket, melyeket Haefele beadványában megjelölt. Ad ingyen telket, negyvenötezer koronát téglá megváltás fejében, köveztvám és adómentességet. A tanács nyilatkozattételre szólítja fel a kérelmezőt arra nézve, vajjon melyik telken akar építeni: a libásdülőben, vagy a versenytéri földelken. Ha erre feleletet nyert, akkor rendkívüli közgyűlést hív egybe, hogy a telek átengedést névszerinti szavazással szankcionálja a törvényhatóság. A komoly vállalkozás tehát a város közönsége részéről teljes méltánlásban részesül és ez abból is kitűnt, hogy a polgármester indítványára a közgyűlés elismerését nyilvánította Neuman Samu törvényhatósági bizottsági taggal szemben, akinek közbenjárásával létesül az új kereseti forrásokat teremtő gyár. Ugyancsak melegen megköszönte ama pénztézetek közreműködését is, akik a részvénytőke jegyzésében részt vettek.

— **Építhet a Laendler-cég.** Ma végre dűlőre jutott a hónapok óta vitatott kérdés: milyen feltételek mellett épüljön fel a tűz által elpusztított gőzfűrés a Boros Béni-téren. A Laendler cég legutóbbi és lapunkban ismertett beadványát a tanács javaslatára a közgyűlés elfogadta és kimondotta, hogy ezeröttszáz korona évi bérért engedi át a fatelepet, ha a gőzfűrészt nem azon a helyen építi fel, ahol a multban állott s kötelezi magát, hogy 1911-ben elhelyezi fatelepét a Boros Béni-térről. A közgyűlés határozata csak birtokon kívül felebbezhető meg.

— **A zenede városi kézen.** A városi zeneközpontnak azt a kérelmét, hogy a törvényhatóság vegye át a maga kezelésébe, a közgyűlés ma tárgyalta. Átveszi az intézetet, ha a kultuszminiszter biztosít évi négyezer korona államsegélyt. Ez iránt feliratot küld a törvényhatóság a miniszterhez.

— **Téglagyár az Óvár-téren.** Kotsis Lajos kérelmére a törvényhatóság beleegyezett abba, hogy ennek a várostól bérben birt téglagyári területe a perjamosi téglagyár részvénytársaságra átruháztassék. A közgyűlés azt tűzte ki feltételül, hogy a részvénytársaság évente legalább ezer korona homokhasználati díjat fizessen és az Óvár-tér rendezéséhez szükséges földrészeket díjtalanul engedje át. A részvénytársaság negyven esztendőre szóló szerződést kap illetően a várostól. A közgyűlésen hosszú vita előzte meg a döntést. Steiner József városrendezési szempontokból ellenezte a kérelem teljesítését és azt kívánta, hogy legfeljebb tizenöt évre adják bérbe a telket, melynek megváltási ára már most határozottassék meg. Pártolólag szólaltak fel Mittner József, Reinhart Gyula és Domonkos Lajos. A többség, mint említettük, a tanács javaslatát tette magáévá.

— **Öngyilkos városi tisztviselő.** Ma délután egy órakor Választó-utca 37. szám alatti lakásán agyonlőtte magát Turesányi János adóügyosztályi negyedmester. Családi bajok keserítették el az utóbbi időben már agybasos embert, aki lakásába zárkozva követte el az öngyilkosságot. A rendőrség törette fel a lakás ajtaját és a holttestet a temető halottas kamrájába szállította. Tizenhét évig állott az elhunyt a város szolgálatában. Előbb a rendőrségnél, néhány év óta pedig az adóügy osztálynál dolgozott. Nejétől, aki Amerikába vándorolt, elváltan élt s a sok gyermekes családapát elkésérítette az, hogy gyermekei nevelésével, hivatala miatt nem tudott foglalkozni.

— **Az autobusz sofförök sztrájkja.** A közgyűlés ma szó nélkül tudomásul vette mindazokat az intézkedéseket, melyeket a tanács a mult hetekben lezajlott autobusz sofförök sztrájkja alkalmával tett és ma bejelentett. Együttal napirendre tért Varga Ferenc és tár-

sainak ama beadványa felett, melyben az üzemigazgatónak állásából való elbocsátását kéri.

— **Vasuti szerencsétlenségek.** Bajáról táviratozzák, hogy Szépliget állomáson az Ujvidékről jövő személyvonat lokomotívja a bejárá előtt egy másik vonattal összeütközött. A postakocsi és a podgyáskocsi teljesen roncsosá tört. Friedmann kocsi vezető szörnyet halt, a vonatkísérő személyzet közül kettő halálosan, kettő könnyebben megsérült. A katasztrófát az idézte elő, hogy a váltókészülék már hosszabb idő óta el van romolva. — **Szabadságról** táviratozzák, hogy a 901-es számú keleti expresszvonat egyik tengelye Piros állomáson eltört. A vonatot megállították, emberéletben kár nem esett. A vonat csak két órai késéssel folytathatta útját.

— **Megtagadott átruházási engedély.** Az aradi légszeszgyár ismeretes átruházási kérelme anynyira meggyőzte a törvényhatósági bizottságot arról, hogy milyen óriási gazdasági érdeke a városnak, hogy a kedvező alkalmat előnyök megszerzésére kell felhasználni, hogy ma vita nélkül fogadták el a tanács javaslatát és a kérelem teljesítését megtagadták. A javaslat, mely a jogügyi bizottság véleménye alapján készült, azért kérte a visszautasítást, mert a gázgyár a budapesti központtal való egyesülés után az adót a fővárosban fizetné s így nemcsak husz, de száz százalékos veszteség érné a várost.

— **A vágóhídi léghűtő.** A mészárosok régi jogos kívánságát teljesítette ma a közgyűlés. Elhatározta, hogy kétszázharmincnyolc ezer kor. költséggel modern léghűtő készüléket állítat fel a vágóhídon s ezzel lehetővé teszi, hogy a mészárosok a kedvező marha árakat kihasználják s egyszerre nagyobb tömegben vásároljanak. Az építkezés költségeit a felemelt vágási díjak fedezik. A város kölcsönt vesz fel és az építkezést Rozenberg Miksa dr. indítványára csak akkor kezdi meg, ha a kölcsön már biztosítva lesz.

— **A városi vagyon törzskönyvezése.** A közgyűlésen ma furcsa vita nyújtotta meg az amugy sem változatos tárgysorozat lemorzsolását. Akadtak városi képviselők, akik azt hangoztatták, hogy nincs szükség a város vagyonának megőrzésére és egyáltalában nem kell intézkedni ama kedélyes állapot megszüntetésére, amely lehetővé teszi, hogy például a város földjeiből évről-évre néhány holdat elszántsanak, vagy egyszerűen birtokba vegyék és mint jogos tulajdönt háborítatlanul használják. Tizenegyezer koronát kért a tanács a határ megjelölési munkálatok teljesítésére, a melyből már hatezer korona el is van költve. A közgyűlés számos ellenzéki felszólalás dacára megszavazta a még szükséges ötezer koronát, amelyet a bérlők fognak megteríteni olyképen, hogy hat esztendő alatt minden hold föld után egy koronát fizetnek.

— **Hölgyek mosakodás után, urak borotválkozás után** arebőrük üdéntartása miatt használják Kárpáti János aradi gyógyszerész Benzoe tejcrémét. Ára 1 korona. 893

— **Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál.** 171

Angol-kór.

Ama kiváló és koncentrált táplálék, amely a SCOTT-féle Emulsio-ban foglaltatik, táplálja a csontokat s azokat keményekké és egyenesekké teszi. E szer hatása alatt a csontokat körülvevő hus egészséges és szilárd lesz.

Az általános egészség a

SCOTT-féle Emulsio

hatása alatt rohamosan javul és az angolkóros gyermekek époly rózsás és viruló arcszint kapnak, mint az egészségesek. Az orvosok állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsio

használatát. 6061

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 Mlkr.

Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle mázszer ved. Jégét — a halaszi — kérjük figyelembe venni.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A bajai milliós sorsjegypör a Kurján. Szombaton délben hozta meg a szegedi ítélőtábla ítéletét a bajai milliós sorsjegypörben. Tudvalevőleg Wagnert harmadfélévi fegyházra ítélték. Wagner tudvalevőleg szabadlábban marad addig, amíg a tábla ítélete fölött nem dönt a Kuria. Vissza is tért nyomban Bajára a feleségéhez, meg a gyermekeihez. Egy újságíró hosszabb ideig beszélgetett Wagnerrel, aki többek között ezeket mondotta:

— Eszem ágában sincs megszökni a büntetés elől. Sokkal jobban szeretem a családomat, hogysem ezt megtegyem. Tudom, hogy az én sorsom meg van pecsételve. A Kuria nem vizsgálhatja a tényeket, legföljebb leszállíthatja büntetésemet. Ha nagyon nagy szerencsém lesz, megtörténhetik az, hogy a már elszünetelt nyolc hónapi fogházzal kitöltöttnek veszik a büntetésem. De azért már homlokomra van sütve a bélyeg, hogy hamisító vagyok. Akik ismernek engem s akik az ügyet ismerik, azok tudják, hogy én nem követtem el hamisítást, engem nem terhel semmi bűn. Vallásos ember vagyok s bízom az istenben, hogy addig nem fogok meghalni, amíg ki nem mutatom az ártatlanságom. Kiderül még az igazság. Én Eckert Antalt olyan becsületes embernek tartom, hogy ha megtudja, hogy engem elítéltek, nem tud addig aludni, amíg nem segít az igazság kiderítésében. Majd meglátja, kiderül az igazságom.

Vasárnap Szabadkán volt a milliós pör másik szereplője, Eckert Antal, aki már megkapta a maga négyszázezer koronáját s így nem igen érdekli Wagner pörének a sorsa. A vasúti állomás éttermében a Pest felé menő személyvonat indulását várta.

Szóba került ott is a szegedi ítélet s Eckert nagy fontoskodással ezeket mondta:

— Sajnálom Wagnert, nagyon szigorú az ítélet. Nem érdemli meg szegény.

Aztán többet nem is beszélt erről az újról. Láthatólag kellemetlen neki ez a téma.

SARG-féle 60-
KALODONT
FILLÉR LEGJOBB FOG-CRÉM

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sz. I. Már van alkalmi versünk. Sajnáljuk, nem közölhetjük.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

— Tenyészbikavásár Aradon. Az Arad-vármegyei Gazdasági Egyesület által rendezendő tenyészbikavásár, amely a zord időjárás miatt f. hó 3-áról el lett halasztva, *folvó hó 17-én Aradon a honvéd huszár laktanya megett fekvő barak istállóiban lesz megtartva.* A vásárra a tenyésztők részéről összesen 175 darab, legnagyobb részét simentháli fajta bika van bejelentve, s így a vevő közönségnek ebbeli szükségletük fedezése céljából igen nagy választék áll rendelkezésére.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, március 10.

Amerika 14%-al magasabb. Kínát mérsékelt, vételkedv elegendő, 10 ezer métermáz a 5 fillérral magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dell zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	13.75—13.76	13.82—13.83
Tengeri májusra	7.57—7.55	7.58—7.59
Rozs áprilisra ...	10.45—10.46	10.51—10.52
Buza májusra —	13.55—13.56	13.59—13.60
Zan áprilisra ...	8.81—8.82	8.84—8.85
Buza 1909 októberre	11.35—11.36	11.37—11.38
Rozs októberre ...	9.50—9.51	9.51—9.52

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény ...	626.—
Városi villamos vasúti részvény	262.—

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1909. évi március hó 11-én:
C) bérlet. C) bérlet.

A kivándorló.

Színű négy felvonásban. Irta: H-rceg Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Hattaludi	Ditrői Mór	Mihályi	Polgár S.
Pálfalvy	Keszler Ede.	Mihályiné	Follousné E.
Szentgróthy	Mártonfi R.	Aróé, leányuk	Kóssy Jue.
Jeszi	H Harmath J.	Kelemen	Hunyady J.
Hegy	Várnay Jenő.	Boka	Ladislav J
Keresztessy	Ajtai Odón.	Veres	Beliuszky.

Kedde este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Uj műsor. Uj műsor.

Műsor: 1909 március hó 11-én, csütörtök:

1. Az egyenruha hatása. Kacagató. — 2. Az ezred gyermeke. Ételkép. — 3. Nápoly. Természet után. — 4. Babák. Színes látványosság. — 5. Aki haragszik a rendőrségre. Humoros.

Tíz perc szünet.

6. A becsületért. Dráma. — 7. Megzavart családi ünnep. Bohózat. — 8. Arab istentisztelet. Látványosság. — 9. Az asszonyok áldozata. Bohó at. — 10. Naplemente. Természet után.

Előadások délután 5, este fél 7 és fél 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Légszeszgyár Arad.

A legszebb kivitelű és legújabb légszeszcsillárok álló és függő gázizzó fenyre, valamint a legjobb és legcélszerűbb szerkezetű légszeszfűrdő és fűtőkályhák. légszeszvasalók, valamint légszesztűzhelyek

állandó és nagy raktára.

Hajó-u. 3. Légszeszgyár Arad.

Az aradi légszeszgyár által létegetett legjobb minőségű izzótestek a következő helybeli üzletekben kaphatók darabonként 60 fill. árban: Forray-u. 2/b. Müller J. és Fia, vegyztisztító intézet.

Atzél Péter-u. 2. Diamant Ferenc, villanyszerelő.

Andrássy-tér 25. Tapolcsányi Gyula, keféárú üzlet.

József főh.-ut 11. Müller J. és Fia, vegyztisztító intézet.

Erzsébet-u. 13. Licker Viktor, fűszerkeresk.

Kovaszinc hegyközség

közhírré teszi, hogy

március hó 17-én

közgyűlést tart,

melyre a szőlői tokosok ezenel meghívotnak.

Tárgy:

1. Az 1909. évi költségelőirányzat előterjesztése.

2. Az 1908. évi számadások átadása.

3. Indítványok és határozatok.

Hegyközségi Előljáráóság.

Finom vegyészeti

ruhatisztító intézet

a legújabb Párisi rendszer szerint

Meixner Sándor
Arad, Tökölly-tér 1. szám.

1036

Speciális tisztító intézetemet ajánlom a nagyérdemű közönség becses figyelmébe. Elvállalok bármilyen műri, női, selyem, szövet, bársony, flór, gaze, glacékezttyüket úgy szétbontott, mint egészbeni állapotban, csipke és szövet függönyök mind kiváló szépen tisztítanak. Plissirozás is eszközöltetik.

Árjegyzék:

1 férfi öltöny 3-60
1 egyszerű női öltöny 3-60

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri kiváló tisztetéttel

Meixner Sándor.

Kenderessy László
■ ■ asztalos mester ■ ■
Arad, Deák Ferenc-utca 33.
■ ■ II. udvar. ■ ■
**Elvállal: Épület,
butor, portál, iroda
és boltberendezést**

Árlejtési hirdetmény.

A borosjenői esperességben fekvő Apáti, község gör. kel. templomának újbóli felépítése céljából készült és az aradi gör. kel. egyházmegye főtisztelendő Szentszékének 2701—907. sz. a. kelt határozatával jóváhagyott terv- és költségvetés alapján ezennel árlejtési hirdetmény tüzetik ki 37261 kor. 31 fillér kikiáltási árral. Az árlejtés Apáti községben a felekezeti iskola helyiségébe 1909. március hó 21-én délelőtt 11 órakor fog megtartatni:

Feltételek:

1. Árlejtők az árlejtés kezdetén a kikiáltási ár 10%-át bánatpénz gyanánt 3726 kor. 10 fillért készpénzben, vagy elfogadható értékpapirban tartoznak letenni.
2. A terv, a költségjegyzék és az árlejtési feltételek Apáti község lelkészi hivatalánál tekinthetők meg.
3. A hitközség fentartja magának azon jogot, melyszerint a pályázók közül azon vállalkozót alkalmazza, a kiből legnagyobb bizalma lesz.
4. Árlejtőknek nincs joguk ahhoz, hogy az árlejtésen való részvételük által felmerült költségei visszatérését követelhessék. Apáti, 1909. március 4-én.

Popovitchu Athanász,
elnök.

1089

POROSZ KÖSZÉN

MAGYAR

KOKSZ (PIRSZÉN)

blombázott zsákokban,

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN

házhoz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN EDE-nél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán.

Telefon 48. 431 Telefon 48.

Hatásában

Felülmulhatatlan

a kellemes ízű, friss Hajós-féle

Csukamájolaj

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt; hatalmas tápanyagánál fogva az orvosok előszeretettel rendelik.

Ara egy üvegnek 2 korona.

Dr. Graur Victor aradi fogorvos antisept. szájvizének és fogporának egyedüli raktára.

Egy üveg szájviz 2 korona.

Egy doboz fogpor 1 korona.

Köhögés,

Rekedtség

elnyálkásodás ellen elismert kitérő hatású szer a

„Tussinál“ cukorka

ára 60 fillér, és

„Tussinál“ thea

ára egy doboznak 50 fillér.

Legjobb fekete, le nem mosható

HAJFESTŐ

a Hajós-féle

MELOGEN.

Ara 2 korona.

Kapható a készítőnél: 191

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárúháza

Arad, Andrásy-tér 22., megyeházzal szemben,

továbbá minden gyógyszerárúháza, illatszertár és drogeriában.

Legideálisabb szer az arcz és kéz bőrének ápolására az

„FIZOR“

mely a legkényesebb követelményeknek is teljesen megfelel.

Orvosilag ajánlva.

Kapható a gyógytárakban és gyógyárakban.

Felárusító hely: 442

WOJTEK ÉS WEISZ

gyógyára nagykereskedő aradnál Aradon

Kapható Hegedüs Gyula Üzletében.

Egy üveg ára: 1 korona 20 fillér.

Hair regenerator

Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem fényű és ugyanolyan színű lesz, a minő az eredetileg volt, korpaképződés megszűnik, ugyancsak a haj hullása is, nem piszkol.

Ára 2 korona. 31

Földes Kelemen

gyógyszerésznél.

Telefon 410.

Telefon 410.

WINKLER JÓZSEF

szőlővessző és szőlőoltvány termelő

Arad, Bathyány-utca 18. szám.

Van szerencsém a t. szőlőbirtokos urak szíves tudomására hozni, hogy ez évi termésből szőlőpótláshoz is alkalmas nagymennyiségű

— 1 és 2 éves gyökeres Riparia Portalis szőlővessző —
ugyszintén több 100.000 darab kiváló szép

dusgyökérzetű szőlőoltvány kerül mérsékelt áron eladásra.

Az oltványok és gyökeres vesszők aradi lakosomnál vannak raktározva s így minden megrendelőnek módjában van az anyag kiváló, jó minőségéről meggyőződést szerezni. 885

Bővebb felvilágosítással és árajánlattal szívesen szolgál

Winkler József,
Arad, Bathyány-utca 18.

A híressé vált villanypörköltön pörkölt

Palermó pörköltkávét

Dürr Gusztáv

fűszerkereskedéséből.

Ezen kávé közkedveltsége folytán ma már minden háztartásban nem szabad, hogy hiányozzék, úgy fekete kávénak, mint tejes kávénak rendkívül szapora és kiadó. Illata és aromája páratlan, jobb kávé ennél nem létezik. 1/8, 1/4, 1/2 kilós eredeti blombázott csomagolásban kapható. Naponta friss pörkölt.

Friss készlet

mindenféle sajtok, páczolt és marinírozott halak, szardiniákból, finom fűszer és csemegeárúkból, friss érkezésű déli gyümölcsök, Datolya, malaga, Smyrna füge, cukros és Sugatirozott gyümölcs, Csokoládé és Caramel, szalon fondant és lours bonbonok.

Különféle francia vegyesbonbonok díszes dobozokban a legolcsóbb kivitelű a legfinomabb minőségig.

Eredeti angol és belföldi rumok, Cognac és likörök. Friss gyümölcsök, Bordeauxi szilva és friss ananász. Teak eredeti Assann, imperial és király keverék, Pecco, Mandarin és Schuchon fajok.

Lerakata a Törley József és Társa-i-le hírneves Talisman és Casino sec, Louis Francois Co.-féle, Transylvania, Vin-brut, Monopol jegyű hírneves pezsgőboroknak. Idényben mindenféle vadak és leölt, tisztított szárnyasok legolcsóbb áron. 185

Dürr Gusztáv csemege, fűszer és pezsgőbor üzlete

A városházzal szemben.

Városi és megyei telefon szám 118.

Cataniai vérbélü narancsok megérkeztek.

Elsőrendű üzlet e nemben.

Tanuló gyakornok felvétetik.

APRO HIRDETÉSEK.

Két 16 éves úri médi

magába vonult. Aki velük tartana írjon „Négyecskén“ jelígre a főpostára. 1082

Egy jó karban lévő

használt, fedett tekepálya keresetlik megvételre azonnal. Cím a kiadóban 1060

Eladó ház

Flórián-utca 7. számú. Bővebbet ugyanott. 518

Kiadó

május 1-re egy újonnan elkészült 5 méter széles utcai portáléval, 2 nagy kirakattal ellátott és átalakított üzlethelyiség Deák Ferenc-utca 39. szám alatt, értekezhetni ugyanott, vagy Angele Mátyás üzletében, Szabadság-tér 16. szám. 875

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45 sz. 1085

Tulzsufolt raktáram

következtében antiquar könyveket és különféle papírárakat beszerzési áron aló kiárusítok. Tolnai Világlapját összes kedvezményekkel eredeti árban házhoz szállítom. Krausz Paulin Színházépület. Telefon 511. 291

Egy sarokház üzlethelyiséggel

eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 916

Kiadó egy üzlethelyiség

Kossuth-utca 8. sz. alatt. 1052

1 Irnok és 1 gépirónó

alkalmazást talál Dr. Vadász Armand ügyvédi irodájában Aradon, Petőfi-utca 9. sz. Gyórsíró és románul beszélő előnyben részesül. Jelentkezés délután 3-6-ig. 1044

Cserép és téglagyári

felszerelés ju'ányos áron eladó. Cím a kiadóban. 1065

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket legmagasabb áron úgy helyben, mint vidéken is. Könyvtárak kiegészítése és berendezése. Bornyilvántartási ívek. Irodai cikkek, nyomtatványok. Kerpel Izó könyv-, papirkereskedése és kölcsönkönyvtára Aradon. 262

2000 □ ölnyi

háztelék a belvárosban eladó. Cím a kiadóban. 1071

St. Patric

id. szürke h. importált irlandi hárta ló (suly hordó), kitűnő ugró, kitartó vadász ló, nő alatt is ment, minden tekintetben megbízható, kiválóan erős csontozatu, szép küllemű, 1500 koronáért eladó Hehs Vilmosnál, Arad. 1068

Májustól kiadó

4 szobás lakás Láhner György-utca 7a. sz. a.

Teljesen jó karban lévő

női ruhák eladók Teleky-utca 10. sz. alatt.

Katóságilag engedélyezett

kiárusítás könyvek, papírárak és írószerekben üzletáthelyezés miatt Ingusz I. és Fia könyv-, papir- és írószer kereskedésében, Weitzer János-utca. 173

Ügyes

lapkihordó pár felvétetik.

Megérkeztek a tavaszi divat újdonságok!

Brunner Béla

úri divat és különlegességek ártete

Arad, Szabadság-tér 20

(Faray-utca sarok, gróf Nádasy-palota) 591

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát, hol a legrészebb és legdivatósabb kalapok, ingek, gallérok, kékzők, nyakkendők, keztük, zseb-kendők, harisnyák, sétatövek és ösörnyök, stb. kaphatók. Nagy választék férfi sport és gyermek sapkákban!

Divatújdonság francia és olasz illatszer különlegességeiben.

Kamerli J. pécsi keztügyvár főraktára. Olcsó árak. Pontos kiszolgálás. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltek.

Cement

hornyolt cserép

a legjobb fedő anyag. Vizáthatlan! Örökké tart!

Tégla, Cserép

legjobb minőségben állandóan raktáron 2

Pollak Sándor

tégla, cserép és cementárú gyárában Mikalakan.

Telefon 5-15.

Városi Iroda: Erzsébet-körút 37., 1. em.

Egy, a jegyzői teendők minden ágában jártas, okleveles, lehetőleg nős

segédjegyzőt keresek.

Fizetése évi 1000 korona és mintegy 300-400 korona mel-lékjövedelem. 200 korona lak-bér átalány tárgyalás alatt áll. Bevátsa esetén a rendszeresített segédjegyző állását is elnyerheti.

Ajánlatok Werner Menyhért körjegyzőhöz Borlova (Krausz Szm.) címezendők. 1083

1909. V. 122/1. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróság 1909. V. 122/1. számú végzése által Berger B. aradi cég jelentkező végrehajtató javára 236 kor-tőke és járuléka erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 1805 koronára becsült butorok és egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Ezen árverés Acs Lajos 200 K. és Schillinger Vilmos 103 K. 86 fill. követelése és járul erejéig is meg fog tartatni

Mely árverésnek a helyszínen, vagyis Aradon, Andrássy-tér 3. szám alatt leendő eszközzésére 1909. évi március hó 12. napjának d. u. 3 órája haráridőül kituzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérők becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cikk 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő

Kelt Aradon, 1909. évi február hó 22. napján.

Györffy Arnold, bírósági végrehajtó. 1081

Mérlegképes

könyvelő,

több évi pénzintézeti gyakorlat-tal, megfelelő 1087

állást keres

egy aradi, esetleg egy Aradhoz közeli takarékpénztárnál.

Megkereséseket „Könyvelő“ jel-igével e lap kiadóhivatala továbbít.

1908. V. 2704/7 sz.

Hivatalból

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróság 1908. V. 2704/6. számú végzése által S. Deutscher bécsi cég és Associazione cooperativa di credito, Görzi cég végrehajtatók javára 350 kor. és 600 kor. tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le és felülfoglalt és 1069 koronára becsült butorok és egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínen vagyis Aradon, Tökölly Imre-utca 2. sz. alatt leendő eszközzésére 1909. március hó 11-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kituzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérők becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cikk 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon 1909 február hó 22 ik napján.

Györffy Arnold. 1090 bírósági végrehajtó.

Szöllőbirtok eladás.

Magyarádon a legrészebb helyen és legjobb karban lévő 3 hold 80 □ öl területű szőlő, termésköböl épült kolnával, mely nyaralónak is alkalmas. 13000 koronáért eladó.

Tudakozódhatni Aradon Simon Gábor ügyvédnél, Kossuth-utca 10. sz. alatt. 1077

Megnyit a nyiregyházi

krumplicsarnok,

legolcsóbb mint bárhol. 1089

Kapható kicsinyben és nagyban.

Spilmann Albertnél

Aradon.

Karolina-utca 5. szám.

Telephon szám 590.

Panker F. Viktor

mű- és építő-lakatos

Arad, Fácán-utca 6. sz.

Készít takaréktűzhelyeket, sír és tojásszerítések, épület vasalások, görredőnyök, apellenszók, vas-ágyak, kerti eszék, padok, asztalok tömör vasból, valamint minden szakmába vágó munkák a legolcsóbb árak mellett.

Épület szerítésére vasbeszárak kaphatók. Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltek. 446 Nagy választék díszes mintákból készítes nagyágban. — A minták megtekinthetők a műhelytelepen.